

HANA WHITTON

VĚTRNÁ HŮRKA
RODINY
BRONTĚOVÝCH

Mladá fronta

MLADÁ FRONTA

VĚTRNÁ HŮRKA

RODINY BRONTĚOVÝCH

Hana Whitton

VĚTRNÁ HŮRKA
RODINY
BRONTĚOVÝCH

MLADÁ FRONTA

Text © Hana Whitton, 2017

Photography © Paul Whitton, 2017

ISBN 978-80-204-4781-4 (pdf)

I.

*„Ten, kdo se bojí trnů, by nikdy neměl zatoužit po růži.“
Anne Brontëová, báseň Úzká cesta*

„Tady nás určitě čeká šťastný a klidný život! A skvělá budoucnost!“ Maria Brontëová zapomněla na usedlé způsoby manželky duchovního a rozpřáhla paže, jako by se chystala teď, za bílého dne, obejmout manžela Patricka, což bylo v jejich kruzích něco nepřipustného. A pak se roztančila po prostorném salonu haworthského vikářství, neschopna potlačit radost. Dlouhý tmavý pléd, na okrajích ozdobený prořídými třásněmi, jí přitom vlál kolem útlé, nevysoké postavy jako křídla. Patricka Brontëho při pohledu na ni napadlo, že vypadá jako ptáče, které se marně chystá vzlétnout.

„V Thorntonu to přece nebylo zase tak špatné,“ namítl. „Dům nebyl sice velký, ale zato útulný. A mimoto jsme tam měli spoustu přátel. A i v Thorntonu jsme byli šťastní, nemyslíš? Dala jsi mi tam pět z našich šesti dětí.“

„To ano, to ano!“ ujistila ho rychle Maria a zastavila se uprostřed místnosti na malém kulatém koberečku, který tam zapomněli předchozí nájemci. Ano, v Thorntonu, vesnici kousek od průmyslového Bradfordu v Yorkshiru, kde Patrick dosud působil jako anglikánský duchovní, sice byli šťastní, ale když se jim narodilo šesté dítě, byl pro ně dům prostě nedostačující. Maria byla zvyklá na větší pohodlí. Tohle však Patrickovi říct nemohla.

Patrick Brontë ji sice nepřestával sledovat s jistým okouzlením, avšak současně se vzrůstajícími pochybnostmi, zda se podobné frivolní způsoby slučují s chováním manželky duchovního. Alespoň pro tuto chvíli se pokusil potlačit strohou přísnost, v níž mnozí z jeho okolí mylně viděli úzkoprsou bigotnost.

Jsem už prostě takový, vážný a hloubavý, omlouval se v duchu. A to proto, že mě život naučil. V hloubi duše však věděl, že to je trochu jinak – maska uměřené rozvážnosti měla zakrýt divoké výbuchy zuřivého hněvu, impulzivní záchvaty vzteku, během nichž skončil ne jeden předmět jeho nelibosti v plamenech krbu.

Jen Maria znala tuhle jeho temnou stránku. A jen ona ho dokázala uklidnit. Pouze ona dovedla vždy obratně zahrát na jeho romantickou strunu.

Zahleděl se na ni znovu, tentokrát se vzrůstající touhou. Výstřední chování se jí dalo odpustit, protože tohle byla skutečně výjimečná situace. I pro něj představovalo místo vikáře v Haworthu vysněnou metu. Na chvíli zavřel oči. Vmžiku se mu vybavila rodná chalupa v irském Emdalu, starý zchátralý domek se střechou nachýlenou až k zemi. Tísnil se v něm s devíti sourozenci. Jako by na něj znovu dýchl vlhký zatuchlý chlad jejich světnice prosycené všudypřítomným pachem dušené kapusty. I to nelibozvučné jméno Brunty, které tehdy nosil, jako by je všechny předurčilo k věčné dřině na poli. Rodiče, negramotní rolníci, otročící od rána do noci na cizím, jen aby užívali početnou rodinu, sice děti do školy poslali, ale pro Patrickovu přehnanou zálibu v knihách neměli pochopení.

„K čemu ti to, prosím tě, bude?“ utrl se na něj otec, kdykoli ho nachytil s knížkou. „Tímhle se neuživíš! Jen oči si zkazíš! Na studia peníze tak jako tak nemáme!“

Patrick mu na to pokaždé zůstal dlužný odpověď. Jemu totiž vadila víc duchovní bída než hladové strádání.

Rychle ty dotírající vzpomínky zahnal a oči raději opět otevřel. Útulný pokoj byl zalit zlatavým přísvitem zapadajícího slunce a ze zahrady se sem otevřeným oknem linula svůdná jarní vůně. Maria se na něj šťastně usmívala a rusé vlasy jí v lichotivém světle zaplály kolem hlavy jako koruna ze starého zlata.

Nebyl to přelud. Byla to skutečnost, sen, který se naplnil, a to jeho přičiněním.

A přesto nechybělo mnoho a mohl místo na haworthském vikářství skončit v nějaké začouzené kovárně v rodném kraji Drumballyroney, pomyslel si a zachvěl se.

„Vyučíš se u kováře,“ rozhodl jednoho dne jeho otec. „Řemeslo má zlaté dno!“

Podvolil se tehdy, co mu také zbývalo, ale vzdělávat se nepřestal. To neuniklo jeho okolí. Místní duchovní reverend Hardshaw mu půjčoval knihy a dopomohl mu k místu učitele v místní jednotřídce. Mzda tam byla mizerná a popravdě řečeno, mladý Patrick to s dětmi moc neuměl. Věděl však, že se ocitl na začátku té jediné správné cesty. Měl vysoké cíle. A byl pevně rozhodnutý jich dosáhnout.

Tvrdošíjná vytrvalost se mu vyplatila. Povšiml si ho totiž další duchovní, reverend Thomas Thighe, a vybral si ho jako vychovatele pro své syny. Patrick se tak ocitl o další krůček blíž k vysněné metě, neboť týž reverend Thomas Thighe posléze usoudil, že v současné politicky i nábožensky převratné době by zapálený Patrick mohl výrazně přispět k irské duchovní obrodě. Dopomohl mu proto ke studiu na univerzitě.

A tak se Patrick jednoho dne ocitl v Cambridgi. Nikdy nezapomene na okamžik, když stanul před kolejí sv. Jana, kde měl studovat teologii. Dokázal jsem to! Triumfální pocit

ho opíjel jako silné víno, ale jen do chvíle, než se k němu přikradl tiše a nezván strach.

A co když ne? Co když je to příliš velké sousto? Je mi přece už pětadvacet, pomyslel si Patrick. Mnozí v mém věku mají početnou rodinu a zajištěné postavení. Zato já teprve postávám před prestižní cambridgeskou kolejí jako nedospělý studentík, a navíc chudý jako kostelní myš.

Nenáležím sem, uvědomil si bolestně. Co když jsem se vetřel někam, kam nepatřím?

V myslí mu v tu chvíli vytanula vzpomínka na vesnickou jednotřídku, k níž vedla věčně zablácená cesta. Možná jsem mohl mluvit o štěstí, že jsem to vůbec dotáhl tam!

I to jméno Brunty se mu najednou zdálo hloupé, jako by prozrazovalo jeho nízký původ.

Musím s tím něco udělat, umínil si s obnovenou energií.

Pohlédl opět k honosné budově svatojanské koleje. Tentokrát však vnímal její majestátní vznešenost jako výzvu.

Dokážu to! Musím!

A také že to dokázal.

Teologii vystudoval. Ovšem jméno si předtím změnil v elegantněji znějícího Brontěho.

Měl pocit, že se před ním nyní otevřel celý nový svět, i když se musel zpočátku protloukat jako kurát. Věděl, že jeho největším bohatstvím je vzdělání, proto mu nouze nevadila. A mimoto před ní zdárně unikal do psaní veršů.

Materiální nouze mu opravdu nevadila, zato nedostatek lásky ano.

I lásku však nakonec našel, když konečně potkal Mariu.

Pohlédl nyní na manželku, která dotančila a přistoupila k oknu, z něhož byl výhled na nevelkou zahradu, za níž se tyčil majestátní obrys kostela sv. Michaela a všech andělů, Patrickova nového působiště. Maria mu dala už šest dětí,

Mariu, Elizabeth, Charlottu, Patricka Branwella, Emily Jane a Annu, ale i přes četná těhotenství byla pořád štíhlá jako proutek. Krásná nikdy nebyla, zato půvabná ano, a půvab jí zůstal.

Vlasy má dosud bez jediné stříbrné nitky, povšiml si její manžel s potěšením, pořád se třpytí jako naleštěná měď.

Přistoupil k ní a objal ji kolem ramen. Neuniklo mu přitom, že se jí pár měděných kadeří stočilo na bělostné šíji do svůdných lokýnek. Pocítil, jak v něm znovu vzrůstá touha, kterou se marně snažil potlačit.

Nikdy ti nemůžu být dost vděčný za všechnu lásku, kterou jsi mi věnovala, to by jí teď nejraději řekl. A nikdy ti nemůžu dostatečně poděkovat za štěstí, které jsi vnesla do mého života.

Věděl však, že se podobná sentimentální vyznání k vážnému muži jeho věku a postavení nehodí. Po celý život jako by se v něm však svářela romantická duše poety s přísnou disciplinovaností duchovního.

A přesto stačilo málo, a Maria nemusela být jeho. Pocházela ze zámožné rodiny a její otec Thomas Branwell, dobře situovaný cornwallský obchodník s vínem, by jistě váhal, zda dát dceru za manželku chudému irskému kurátovi. Jenže Thomas Branwell v době Patrickových námluv už nežil, stejně jako Mariina matka. A ostatní příbuzní byli jen rádi, že bude o tehdy již sedmadvacetiletou Mariu, jíž jinak hrozilo staropanenství, v manželství postaráno.

„Je tu krásně. A je tu takový klid,“ ozvala se znovu Maria. Toužila o tom však přesvědčit samu sebe. Její slova byla dobře míněná lež, která vyzněla tak trochu nepřesvědčivě. Což o to, dům se jí líbil. Byl prostorný, rozhodně prostornější než příbytek, v němž se tísnili v Thorntonu. Zato okolí haworthského vikářství ji téměř děsilo. Kostel svatého Michaela

a všech andělů, kde bude Patrick kázat, se tyčil jako výstražný ukazovák mezi vysokými stromy, v jejichž dosud holých korunách se černaly desítky vraních hnízd. Zdál se hrozivě blízko, téměř na dosah.

Od kamenné zídky lemující nevelkou zahradu obklopující vikářství se až ke kostelu táhl hřbitov. Nebyly to však pouhé roviny porostlé trávou, s křížem či náhrobním kamenem obrostlým zlatavým lišejníkem či skrytým v temně zeleném břečtanu. Hroby byly zatíženy masivními kamennými deskami, jako by se Haworthští chtěli ujistit, že se ti, kdo pod nimi spí věčný sen, probudí skutečně až v soudný den.

Vikářství leželo na kopci, sice nevysokém, ale strmém, odděleno od rozrůstající se vesnice, jako by tak chtělo dát místnímu obyvatelstvu najevo svou výlučnost. I ty stromy obklopující sv. Michaela se zastavily jakoby v posvátné úctě pod příkrým vrškem s obydlím duchovního, jež mělo být archou poklidu v rozbouřených vodách času. Z Haworthu sem vedla úzká ulička vydlážděná oblými kameny.

Jak se dostaneme dolů do vesnice a pak zase zpátky k vikářství, až napadne první sníh, pomyslela si plna obav Maria. Vždyť už teď, po prvním jarním lijáku, jsem měla co dělat, abych se na ten kopec vyškrábala!

Vzadu za vikářstvím se táhla donekonečna vřesoviště a neúrodné mokřiny porostlé tuhou ostřicí a trsy zlatavé kručinky. Tu a tam se na nich popásaly vyhublé, neduživé ovce, jejichž žalostné bečení odnášel bez přestání dující víchr kamsi do té rozlehlé pustiny, až ke zchátralému opuštěnému statku rýsujícím se v dáli. Zdálo se, že ten ledový severák, který nenechal nic na pokoji, rachotil okenicemi a hvízdal zlověstně v komínech, byl všudypřítomný.

Patrick k ní teď přistoupil a objal ji kolem ramen. „Půjdem? Je sice ještě brzy, ale měla by sis odpočinout. Nancy se Sarah

nám už přichystaly ložnici a o děti se také postarají. Byl to skutečně dobrý nápad, vzít si služebnictvo z Thorntonů.“ Patrick ji jemně postrčil ke dveřím vedoucím do úzké chodby zakončené schodištěm.

Nebránila se té nepokryté výzvě. Patrick ji nepřestal přitahovat, i když mu ohnivě rusé vlasy, které na něm tolik obdivovala, dávno zešedivěly. Postavu si však uchoval štíhlou a zvolna se blížící stáří mu ramena nenahrabilo.

Vydala se za ním poslušně do schodů, ale do prvního patra se sotva dověkla. Únava na ni dolehla jako těžký olověný plát, takže zatoužila pouze po dlouhém, nerušeném spánku, a ne po manželských objetích. Z nedávného porodu jejich zatím posledního dítěte, dcery Anny, se dosud nedokázala vzpamatovat.

Pokusila se však ovládnout, a když jí Patrick dvorně otevřel dveře do ložnice s hezkou sloupkovou postelí, vykouzila dokonce na tváři šťastný úsměv.

Maria se zprudka posadila na posteli, neboť ji cosi vytrhlo z hlubokého spánku. Chvilku jí trvalo, než si uvědomila, kde se nachází. V Thorntonů nebyla, na to se tahle ložnice zdála příliš útulná a prostorná.

Měsíc, který pokoj zaléval, navodil falešnou iluzi denního světla. Hluk, který ji probudil, se ozval znovu.

Jsem v Haworthu, uvědomila si. Opatrně vyklouzla zpod příkrývky, aby neprobudila spokojeně oddychujícího Patricka. Holá prkna podlahy, na níž ještě chyběl koberec, ji zastudila do bosých chodidel.

Přikradla se k oknu, dosud bez závěsů, a vyhlédla ven. Z hospody hned za kostelem, U Černého býka se tam prý říká, se vyhrnul hlouček rozjařených pijáků. Dvě tři lucerny, které s sebou nesli, se míhaly temnou nocí jako zbloudilé světlušky.

Maria si povzdychla. Měla za to, že v Haworthu podobným jevům unikne nejen ona, ale hlavně děti. V průmyslovém Bradfordu, v jehož blízkosti předtím bydleli, byly podobné opilecké výjevy na denním pořádku. Textilky se tam rozrůstaly jako houby po dešti a tkalci a námezdní dělníci pak po celodenní dřině unikali alespoň nakrátko do vášných alkoholických snů, aby se probudili s kocovinou do kalného rána drsné reality.

V Haworthu byly podle všeho hospody hned dvě, jak stačila zjistit při první rychlé procházce s Patrickem, při níž si nový domov prohlédli. Haworth ji překvapil svou rozlehlostí - nebyla to ani tak vesnice, na kterou byla připravená, jako spíš menší městečko. I apatyku tu měli, hned naproti hospodě U Černého býka, a také pár krámků. Několik výstavnějších domů přilepených na vršku příkrého kopce, na němž se tyčil kostel s vikářstvím, vypovídalo o velikosti tohoto místa nepravdivě. Roztroušené domky se odtud táhly dolů po svahu, jako by prchaly před rozlehlým hřbitovem obklopujícím kostel a sahajícím až k vikářství.

Maria se zachvěla, jako by na ni v tu chvíli sáhla smrt. Intimní blízkost hřbitova ji děsila. Jistě, dům mají teď pěkný, ale nebyla si jistá, zda si zvykne na ty všudypřítomné hroby. Náhrobní kameny se táhly od nízké zídky kolem vikářství až dolů ke kostelu. Jména na nich vytesaná už dávno smyl déšť a odnesl vítr, který tu dul bez přestání od rána do noci. Tlusté zčernalé úponky břečťanu se mezi kameny plazily jako tuční hadi.

Vzpomněla si na svůj cornwallský domov. V Penzance, kde se narodila, svítilo slunce po celý den a vítr, který tam vál, byl mírný a vlahý vánek přinášející svěží slanou vůni od moře. Penzance byl přístav, nejzápadnější výspa na cornwallském pobřeží, to proto se tam obchodu dařilo. Také Branwellovi

zbohatli obchodováním s vínem a luxusním zbožím a jejich elegantní prodejna na penzanceském náměstí byla vyhlášena. Maria pocházela ze dvanácti dětí, ale otec dokázal všechny své potomky náležitě zajistit. Branwellovi žili v blahobytu a těšili se značné vážnosti, neboť představovali váženou oporu místního společenství, ať už jako starostové či radní.

Maria vyhlédla opět z okna. Světlo luceren se dávno vytratilo v houstnoucí mlze, která se plížila k vikářství úzkou uličkou, jejíž nerovné dláždění se ve světle měsíce vlhce lesklo. Mlžný opar milosrdně zakryl nekonečné řady náhrobků, jen zčernalé kmeny stromů u kostela z ní čněly jako paže z bělostné bažiny.

Vzpomínky se opět vrátily a Maria usoudila, že ji pohled na nedaleký hřbitov tolik skličuje proto, že jí připomíná předčasnou smrt rodičů.

Zůstaly pak se sestrami v Penzance samy, zatímco bratři se rozutekli dobývat svět. Její šestatřicetiletá sestra Betty se tou dobou už dávno smířila se staropanenstvím, zato Maria ne. Bylo jí sice už dvacet devět let a věděla, že krásy zrovna nepobrala, po lásce a manželství však toužit nepřestala.

A lásku také nakonec potkala, když se na návštěvě u sestřence seznámila s kurátem Patrickem Brontěm. Zamílovala se do něj na první pohled. Náhlé vzplanutí se snažila vysvětlit jeho charismatickou osobností a tím, že byl vzdělaný a chytrý. A mimoto vydal už dvě básnické sbírky, co na tom, že vlastním nákladem?

Ovšem pravda byla taková, že se jí prostě líbil. Byl vysoký a štíhlý a měl zajímavou tvář s výraznými rysy. Husté ryšavé vlasy se mu leskly jako měď.

Maria byla sice bohatá a z vážené rodiny, ale vedle hezkého, byť chudého kuráta Patricka si připadala jako ubohá nicka – příliš malá a příliš nehezká.

A přesto se jí Patrick začal dvořit.

I nyní musela rychle potlačit podezření, že ho na ní okouz-
lilo hlavně její společenské postavení. A tučné věno.

Už tenkrát, v prvních dnech jejich známosti, ji podobné
pochybnosti pronásledovaly, ale potlačila je, zahнала je do
toho nejhlubšího kouta podvědomí, protože prostě toužila
být šťastná.

Patrick se brzy vyjádřil a požádal ji o ruku. Zasnoubili se
pak tajně v romantických ruinách Kirkstallského opatství.

Teprve později si uvědomila, že se vše odehrálo až příliš
rychle a že se pustila na tenký led. Patrick jí totiž neodpo-
vídal na dopisy. Omlouval se jí pak, že se k psaní nedostal
pro množství práce.

Věřila mu. Na ničem nezáleželo, jen na něm ano.

Vzali se po známosti tak krátké, že nad tím mnozí z jejich
kruhů pohoršeně vrtěli hlavou. Ani na tom jí nezáleželo, jen
Patrickova mínění si cenila.

První dítě, dcera, která dostala jméno Maria po matce, se
jim narodilo po roce. A pak následovaly další – Elizabeth,
Charlotta, Patrick Branwell, Emily Jane a Anna.

Šest dětí za osm let manželství.

Přejela si nyní dlaní po břiše. Bolest, kterou tam v poslední
době pociťovala, se v tu chvíli ozvala znovu a projela jí jako
nůž až k páteři. Maria jen doufala, že není opět těhotná.
Mateřství jí přinášelo pocit naplnění a manželské povinnosti
se jí líbily víc, než by se to podle dobové morálky slušelo, ale
další dítě si v tuto chvíli nepřála. Cítila se vyčerpaná a po-
třebovala si odpočinout. Alespoň nakrátko, na nějaký čas,
než ty bolesti ustanou. Jistě časem přejdou, jako všechna
podobná ženská trápení.

Od Černého býka k ní nyní nedoléhal už ani opilecký zpěv,
který se předtím občas vyřinul do uličky, když někdo otevřel

dveře téhle vyhlášené putyky. Mariu náhle roztrásl se znásobenou silou předjitřní chlad, který předtím nevnímala. Roztrásla se zimou, a tak se raději rychle po špičkách vrátila na lůžko. Stočila se pod příkrývkou do klubíčka a ostrá bolest postupně otupěla, až posléze ustala zcela.

Všechno bude jistě zase dobré, usmála se Maria z polo-spánku. Ostatně, co by se nám tady, ve vysněném novém domově, mohlo stát?

Temné nebe se na východě rozzářilo prvním svítáním, bylo ostře žluté, s purpurovým pruhem táhnoucím se po okraji jedovatě sírového pásu. Světlo probudilo hejno vran sídlících v korunách stromů u kostela. Maria však už jejich pronikavé skřehotání, tu varovnou předzvěst neblahé budoucnosti, neslyšela, upadla do hlubokého spánku.

Nancy Garrsová našlapovala opatrně na úzké stupínky vnějšího schodiště vedoucího od pokojíku pro služky k zadním dveřím do kuchyně haworthského vikářství. Dávala velký pozor, aby na mlhou zvlhlých stupních neuklouzla. Ledový vítr vanoucí od mokřin se do ní nelítostně opřel a uvolnil jí z vlasů stažených do přísného uzlu několik neposlušných pramenů.

„To je naposledy, co jsem na tomhle hřadu spala!“ zahučela si Nancy pro sebe. „Tenhle kamrlík ochotně přenechám sestře Sarah! Může ho mít celý pro sebe! Já přespím raději někde na lavici v kuchyni než tohle.“

Nancy a Sarah Garrsovy sloužily u Brontěových už v Thorn-tonu, a tak je potěšilo, že jim reverend Brontě nabídl službu i na haworthském vikářství. Byly za ni vděčné, to však neznamenal, že si nechají všechno líbit.

Nancy byla ráda, když konečně stanula na pevné zemi. Otrčela si zvlhlé dlaně do dlouhé bílé zástěry a zamířila do

kuchyně, aby se pustila do přípravy snídaně. I tady se dosud kupily bedny a krabice s nevybalenými věcmi a kuchyňským zařízením.

Zastavila se u nich na chvíli, ponořená do filozofického rozjímání.

Nebudou to tady mít lehké, Patrick ani Maria. A ani jejich děti ne.

Jsou jiní.

O Haworthu už slyšela své, vždyť nebyl od Thorntonu zase tak daleko. A pak, jí stačilo jen se tady krátce porozhlédnout. Tvrdost místních obyvatel, jakkoli v daných podmínkách pochopitelná, hraničila s krutostí. Haworth bylo nezdravé místo s drsným podnebím a znečištěnými vodními zdroji. Pokud se tu někdo dožil třicítky, mohl mluvit o štěstí. Na usedlostech roztroušených v okolí živořily početné rodiny, do nichž navíc přibýlo každým rokem další dítě.

Útěchu tu hledali spíš v metodistických a baptistických církvích, ne v té oficiální anglikánské. A bradfordský vikariát napjatou situaci zrovna nevylepšil, když do Haworthu bez předchozího souhlasu zdejších činitelů dosadil Brontého předchůdce. Haworthští se sice na jeho první bohoslužbu dostavili, ale uprostřed kázání ostentativně odkráčeli a další bohoslužby prostě bojkotovali. Novému duchovnímu tehdy nezbylo než rezignovat.

Skutečně, Patrick Brontě to tu jako anglikánský vikář jednoduché mít nebude, a ani jeho rodina.

Nancy sice považovala Brontěovy za jemné, a tím pádem změkčilé lidi, kteří v Haworthu jistě dlouho nevydrží, netušila však, že Patrick prošel stejně tvrdou školou jako ne jeden z místních. Haworth bral jako výzvu.

No co, není na mně, abych tohle řešila, mávla nad tím Nancy posléze v duchu rukou a zamířila ke konvím s vodou,

aby se přesvědčila, zda jí vystačí na dopoledne. Spokojeně přikývla, když zjistila, že Sarah vodu podle všeho nanosila ještě zvečera.

Na dalekou budoucnost už nemyslela, spokojila se s tím, co jí přinášel dnešek.

Maria Brontěová přelétla přísným, zkoumavým pohledem kuchyň. Vše bylo, jak má být.

Spokojeně se usmála. Na Nancy se Sarah bylo skutečně spolehnoutí. Blahopřála si, že je s sebou vzali z Thorntonu.

„Reverend Brontě si snídani pochvaloval,“ ohlásila služce. Patrick Brontě měl podivné stravovací zvyky – jedl vždy sám a bývalo výjimkou, když jídlo pochválil. „Ráda bych dnes přichystala slavnostnější oběd. Budeme mít hosty,“ pokračovala.

„Jistě, paní.“ Nancy se po těch slovech pokusila o pukrle, protože chtěla ukázat, že ví, co se v novém, nóbl prostředí sluší a patří. Moc se jí ale nepovedlo.

Dvě Brontěovic nejstarší dcerky, Maria a Elizabeth, které vykukovaly za matkou, se rozhihňaly. Další, čtyřletá Charlotta, se k nim připojila.

Nancy krátce zauvažovala, zda by se neměla urazit, nedokázala to však. Děti měla ráda, byly milé, i když plaché a uzavřené. Už nyní se dalo tvrdit, že dívky krásy příliš nepoberou. Výjimečně malou a drobnou postavu zdědily po matce a z jejich tvářiček byly hezké pouze velké, hluboké oči. Zdály se být bezedné a Nancy občas znepokojovalo, když na ni upřeně hleděly a neuhnuly. Zato jejich bratr Patrick Branwell, kterému se však říkalo jen Branwell, zdědil výrazné rysy po otci. Emily a Anna byly dosud příliš malé na to, aby se nad nimi Nancy odvážila podobné soudy vynášet.

„Dívky! Nezapomínejte na dobré mravy!“ okřikla je Maria, které chování dcer neuniklo.

Charlotta se k Nancy zkroušeně rozběhla a pak se před ní nerozhodně zastavila. „Nezlob se, Nancy!“ zaprosila.

Nancy vmžiku zjihla. „Jak bych mohla, slečno Charlotto!“ Obrátila se pak k Sarah: „Odvedeš slečny k panu Branwellovi? Já se postarám o kuchyň.“

Sarah, která převážně dohlížela na děti, jen poslušně přikývla. „Hraje si spolu s malou Emily a Annou nahoře v dětském pokoji.“

Maria počkala, dokud se za Sarah s dětmi nezavřely dveře, a teprve potom ztěžka dosedla na židli u krbu. Bolest v břiše se ozvala znovu. „Jsem tak strašlivě unavená, Nancy,“ postěžovala si téměř provinile. „Nějak se z toho stěhování nemůžu vzpamatovat.“

Nancy se na ni pozorně zahleděla. Maria jako by i za tu krátkou dobu v Haworthu ještě víc pohubla. Už takhle byla útlounká, nyní však připomínala vychrtlé děcko. Tvář měla tak bledou, že se zdála průsvitná, jen pod očima se jí rýsovaly velké temné kruhy.

Nancy napadlo, zda není opět těhotná. Jako by nestačilo, že dala manželovi už šest dětí! Také by si mohl dát pokoj, ten velebný pán Patrick Brontě, pomyslela si neuctivě. Působí takovým oduševnělým dojmem, ale je stejný jako ostatní mužští.

„Měla byste si jít odpočinout, paní,“ navrhla. „Sarah se postará o děti, o to žádný strach. A já dohlédnu na ostatní. Pojďte, pomůžu vám nahoru do ložnice.“

Zdalo se, že Maria pomoc skutečně potřebuje. Nepodepírat ji Nancy, nevyšla by sama do schodů. Když ji pak služebná uložila do postele, odměnila ji Maria jen vděčným pohledem, neschopna ze sebe vypravit jediné slůvko.

Nancy za sebou poté tiše zavřela dveře Mariina pokoje. Ještě že má Patrick Brontě alespoň tolik rozumu, že manželce nakonec ponechal jednu místnost pouze pro ni.

Vrhla přitom téměř nepřátelský pohled na protější dveře, za nimiž se nacházela Patrickova ložnice.

K manželce to zase tak daleko neměl.

„To opravdu neexistuje nějaký silnější lék, který by Marii ty bolesti alespoň na nějaký čas ztlumil?“ Patrick Brontě obrátil ztrhanou tvář k přivolanému doktorovi.

Ukázalo se, že Mariina slabost a sílící bolesti nepramení z toho, že je opět těhotná. Nebyla v pozeňnaném stavu a to, že se doslova ztrácela před očima, způsobily jisté ženské obtíže, jak to Patrick Brontě vyhýbavě nazýval. Zpočátku měl za to, že se tohle ženám občas stává a že se vše časem nějak samo spraví. Jenže Maria se cítila čím dál hůř a nakonec už vůbec neopouštěla svůj pokoj.

„Bohužel ne,“ pokrčil doktor bezmocně rameny. Patricka mu bylo líto. Staral se obětavě o početnou rodinu a vše nasvědčovalo tomu, že i Haworthským bude dobrým duchovním pastýřem, i když mu ten úkol rozhodně neusnadňovali. Snažil se mimoto vnést do vsi osvětu, otevřít tu školu, zavést sem kanalizaci, zajistit zdroj pitné vody.

„Jak můžete žít takhle, ve vlastních splašcích?“ rozkřikl se prý přednedávnem na haworthské radní.

Nu, při takovém poslání mu pomáhej Pán Bůh, pomyslel si doktor a zaklapl objemnou koženou brašnu. „Můžu jí ale předsat znovu laudanum. To ji alespoň... na nějakou dobu uklidní.“

„Je tu... nějaká naděje?“ odvážil se zeptat Patrick Brontě, i když odpověď znal. Upřel na doktora neuhýbavý pohled.

Doktor se vydržel do těch modrých očí, průzračných jako horská jezera a stejně chladných, dívat jen krátce. Nakonec pohled odvrátil jako první.

„Říká se sice, že ta umírá poslední, ale...“ Odmlčel se na chvíli a pak dodal: „Zmiňoval jste se o starší sestře své

manželky. Myslím, že nastal nejvyšší čas, abyste pro ni poslal.“

„Měla bys ji propustit,“ pronesla rázně Mariina sestra Betty Branwellová, sotva se za ošetřovatelkou, najatou Patrickem, zavřely dveře. „Podle mě je to nepředstavitelná klepna. Donáší té místní paničce, Janet Kayové se myslím jmenuje. A ta si s ní, pokud jde o drby, ani v nejmenším nezádá.“

Maria se zasmála, ale zaznělo to spíš jako tiché zachrčení. Pak se se pokusila posadit na lůžku, podařilo se jí to však až s pomocí Betty.

Ztrácí se nám doslova před očima, pomyslela si smutně Betty, které se původně do Yorkshiru, tak nevlídného na podzim, z příjemného Cornwallu dvakrát nechtělo. Vyhověla nicméně švagrovu naléhání, aby navštívila nemocnou Mariu, a teď tomu byla ráda. Netušila, že je sestra takhle vážně nemocná. Po příjezdu z Penzance do Haworthu se zděsila Mariiny zažloutlé, propadlé tváře.

Bylo mimoto zjevné, že Maria už na domácnost nestačí, a to i přes pomoc služebných Nancy a Sarah. Patrick jí navíc obstaral ošetřovatelku, i když podle Betty ne zrovna nejlepší. Chyběla zde prostě pevná ženská ruka, která by udávala chodu domácnosti řád.

„Já vím,“ řekla Maria, když se konečně pohodlně usadila. „Ale klepnám ústa tak jako tak nezavřeš, Betty.“ Pravda byla jiná. Bála se cokoli měnit na Patrickově rozhodnutí, na jeho výběru, na jeho příkazech. Dříve dokázala vzdorovat jeho hněvivým, impulzivním výbuchům, anebo je přešla nějakým žertem, jemuž se pak oba nakonec zasmáli. Nyní jí na to však nezbývaly síly.

Nebyl to však jediný důvod, proč si ho nechtěla pohněvat. Během dlouhých hodin vynucené nečinnosti se jí hlavou

honily nejrůznější myšlenky. Co když Patricia omrzí nemocná manželka upoutaná na lůžko? Víc než dobře znala jeho náruživost. Jak se s ní vyrovnává nyní, když jeho choť nemůže plnit manželské povinnosti? Patrick byl pohledný muž a výsadní postavení duchovního mu jistě dodávalo na přitažlivosti.

Maria nebyla první, ke komu vzplál vášnivým citem. Už předtím byl zasnoubený. Jistě, neopustil by ji, ne v této chvíli, a už kvůli dětem ne, ale člověk může opustit toho druhého, i když s ním nadále setrvá ve zdánlivě vyrovnaném manželském svazku. „A pak, jaké pikantnosti by o nás asi tak mohla po Haworthu roznášet?“ dodala proto rychle. „Že mi Patrick jednou rozstříhal ty hezké květované šaty, protože si myslel, že jsou příliš... frivolní? Každý přece zná ty jeho impulzivní záchvaty, stejně jako to, že nesnáší světskou marnivost, a tu ženskou zejména!“

I hlas jí ta strašlivá nemoc, jejíž jméno se tu každý bojí vyslovit nahlas i pouhým šeptem, změnila, pomyslela si zdrceně Betty.

„Tvůj poráženecký postoj se mi nelíbí, Mario!“ Betty usoudila, že ráznost možná zmůže víc než náрек, slzy a shovívavá slovíčka. „Ty jsi tu paní! Tak proč nezměnit Patrickovo rozhodnutí? Přestaň se bát jeho hněvu! Ani on přece není neomylný, a někdo by mu to už konečně měl říct! Omluvil se ti tenkrát vůbec za ty zničené šaty?“

Maria se opět pokusila zasmát, ale vyšlo jí z toho zase jen tiché zachrčení. „Hned druhý den mi koupil hedvábí na nové. Chápala jsem to jako omluvu. Já... nebojím se jeho hněvu, Betty.“ Maria se krátce odmlčela a pak dodala tak tiše, že sestra téměř nerozuměla jejím slovům: „Bojím se toho, že se ode mě odvrátí.“

„Kvůli tvé nemoci?“ zeptala se jí Betty užasle.

Maria mlčky přikývla a pevně semkla víčka. Po zažloutlé tváři, na níž jí nyní vyrazil horečnatý ruměnc, jí sklouzla nejprve jedna osamělá slza, za níž však následovaly další.

„To by přece Patrick nikdy neudělal, Mario! Jsi jeho milovaná manželka, matka jeho dětí. A mimoto... Patrick je muž přísných zásad. Sama ses o tom před chvílí zmínila.“

Podobné morální zakolísání by s určitostí zničilo Patrickovu kariéru a připravilo ho o výhodné postavení, o něž odjakživa usiloval. Vikářství v Haworthu, jakkoli drsném a téměř nepřátelském, mu muselo připadat jako dar z nebes ve srovnání s bídou v irském Emdalu. Pouze tímhle pragmatickým prohlášením však Betty nechtěla Marii uklidňovat.

„Nebyla jsem jeho... první,“ odvážila se Maria pronést nahlas a opět oči otevřela. Víčka měla zarudlá a napuchlá. „Byl přece už jednou zasnoubený, než jsme se poznali.“

„Zasnoubený mohl být, ale to zasnoubení zrušil dávno předtím, než potkal tebe. Tímhle by ses neměla trápit vůbec nikdy, Mario, a zejména teď ne! Teď musíš myslet hlavně na to, aby ses co nejdřív uzdravila!“

„Máš pravdu,“ přikývla Maria, i když obě věděly, že z téhle nemoci se nikdy neuzdraví. „Vyprávěj mi o Penzance,“ poprosila ji po chvíli. „Když někdy zavřu oči, jako bych slyšela šumění moře. A také hluk z přístavu – řízné rozkazy, podroušený zpěv námořníků, pronikavý křik racků. Vzpomínáš, jak nás občas vyděsil? Zněl jako zoufalý dětský pláč.“

Betty vzala sestru za ruku. Dlaň měla rozpálenou a zvlhlou potem. „Bylo tam moc krásně, když jsem odjížděla,“ začala. „Naše zahrada byla v plném květu.“

Maria její stisk chabě opětovala a na tváři se jí rozlil šťastný úsměv, jako by se po dlouhé cestě vracela domů.

Patrick Brontë se zastavil na úzké stezce klikatící se po návrší nad Haworthem. Vikářství odsud viděl jako na dlani. Tyčilo se osaměle na okraji hřbitova kousek od kostela, jako by jej strážilo.

Náhle ho napadlo, jak symbolické to je. I vikářství, jejich vysněný domov, jako by se proměnilo v hrobku.

Nemohl si nadále zastírat, že Maria umírá a že se z té hrozné zhoubné choroby už nikdy neuzdraví.

Od vřesoviště v tu chvíli zadul ledový poryv větru, zmocnil se jeho kabátu a zacloumal jím, jako by tak chtěl doložit oprávněnost Patrickových obav.

Do zimy bylo sice ještě daleko – srpen se teprve chýlil ke konci –, ale vítr byl mrazivý jako v prosinci a pronikal mu až do morku kostí.

Patrick se zachvěl a neochotně vykročil k domovu.

Bylo mu jasné, že by měl být u Marii, že by jí měl setrvávat po boku ve dne v noci, ale nevěděl nějak, jak s celou tou složitou situací naložit. Jedna věc byla vyznávat Marii lásku, věnovat jí básnickou sbírku, zasnoubit se s ní za svitu měsíce v ruinách opatství, a druhá stát se milosrdným Samaritánem. To by mu jako duchovnímu nemělo být cizí, a přesto se do této role nutil, jakkoli se to zdráhal přiznat sám sobě. V jeho rodném Irsku se každý musel s podobnými věcmi vypořádat sám, protože na soucit nebyl čas.

To přece není jediný důvod, proč se Marie vyhýbám, pomyslel si znepokojeně.

V poslední době v něm vzrůstaly obavy, že Maria, zmučená bolestí, opustila pravou křesťanskou cestu. Co když její duše zbloudila na křivolakou pěšinku, na jejímž konci čeká zatracení? Mohl by jí to za daných okolností vůbec vyčítat?

Zděsil se podobných myšlenek.

Náhle si vybavil Mariinu vyhublou, jakoby voskovou tvář. Na vysoké čelo se jí lepily pocuchané prameny prořídých

vlasů, které ještě přednedávnem zářily jako lesklá měď. Víčka měla pevně semknutá, jako by nechtěla nikoho, ani Patricka ne, vpustit do podivného, temného světa utrpení, který se za nimi skrýval.

A když pak nakrátko oči otevřela, připomínaly mu dvě bezzedné studny, jejichž zlověstná hloubka mu naháněla hrůzu.

Jako by při té vzpomínce ucítil vtíravý, nasládlý pach, kterým nasáklo vše v jejím pokoji. Rychle se zhluboka nadechl chladného vzduchu, aby potlačil vzrůstající nevolnost.

Nakonec se musel zastavit a opřít se o nízkou kamennou zídku, kterou prorůstaly tuhé trsy kručinky a kapradí. Byla neudržovaná, napůl zbořená, jako všechno tady v Haworthu.

Přejel si kostnatými prsty po tváři. Tenhle kraj se mu na jednu zdál prokletý a jeho veškeré snažení na zdejší vinici Páně marné.

Možná je marný celý můj život, možná si pořád jen něco nalhávám. Co když i moje manželství nebylo nic jiného než chladná vypočítavost? Vybral jsem si přece nepřilíš hezkou dívku, kterou dělil pouhý krůček od staropanenství!

Odpověď na tuto mučivou otázku neznal, nebyl si jí jistý ani v této upřímné chvíli. Zabořil tvář do dlaní a sklesl do zakrnělých keříků vřesu krčících se vedle zídky. Pár ledabyle naskládaných kamenů, z nichž byla sestavena, se přitom svezlo na rozblácenou stezku. Drobné trsy kapradí, které se na nich už stačily uchytit, skončily v rozbředlé břevce s nimi. Zdobily je velké dešťové krůpěje a Patricka napadlo, že jejich svěže zelené lístky připomínají jemný filigrán ozdobený smaragdy.

Syrová vůně vřesu, který Patricka nemile zastudil do kolenu, ho posléze vzpamatovala a vrátila ho do neradostné skutečnosti.

Odlepil se od zídky zvlhlé snášející se mlhou, jejíž cáry sem teď přivál vítr odněkud z blat, a pokračoval dál v cestě

k vikářství. Úzká ulička, jejíž dláždění se vlhce lesklo, před ním mizela v houstnoucí mlze. Na jejím konci matně zářilo červené světlo hospody U Černého býka.

Na tu peleš, v níž utápějí životní beznaděj mnozí z Harworthských, si pořádně posvítím, umínil si, neboť se do něj začalo vlévat nové odhodlání. A nepřestanu ani s návštěvami nemocných a trpících, třebaže mi téměř pokaždé místní div nepřibouchnou dveře před nosem, jako právě dneska. A nesmím se vzdávat naděje, ani pokud jde o Mariu.

Už se chystal stisknout ozdobnou kliku postranní branky vedoucí do nevelké zahrady prostírající se kolem vikářství, pak si to však rozmyslel a rychlým krokem zamířil k nedalekému kostelu, jako by se tam chtěl skrýt sám před sebou.

„Neloudej se, Branwelle! Podívej, i Emily s Charlottou tě předběhly!“ Starší sestry Maria a Elizabeth se v malém Branwellovi marně snažily vykresat jiskřičku nadšení pro tuhle odpolední procházku, na niž se všichni vydali téměř na zapřenou. Děti věděly, že by měly být u lůžka nemocné matky, ale atmosféra doma se jim zdála jako k zalknutí.

Charlotta s Emily už mířily k opuštěnému polorozbořenému statku. Top Withens se tam říkalo. Nejstarší Maria však nechtěla, aby se tam mladší sestry zdržovaly dlouho samotné. To místo, častý cíl jejich dobrodružných výprav, v ní vyvolávalo podivnou, znepokojivou tíseň. Zdálo se však, že ostatní sourozence přitahovalo uhrančivým kouzlem, a zejména Emily jím byla doslova posedlá.

Branwell začal uraženě natahovat.

„Tatínkův mazánek!“ nezdržela se Elizabeth posměškem. Bratr byl podle ní opravdu rozmazlený.

„Přestaň!“ okřikla ji Maria. „Teď, když je maminka nemocná, přece musíme držet všichni pospolu! A měli bychom na sebe

být hodní!“ S těmi slovy popadla Branwella za ruku a vyrazila s ním za mladšími sestrami.

Ty však mezitím stačily zdolat povlovné návrší před statkem a ocitly se na jeho zápraží.

Emily se zastavila a zaposlouchala se dychtivě do skučení větru, který se proháněl prázdnými prostory opuštěné usedlosti.

„Jak tu asi žili? A proč odsud všichni odešli?“ položila si víceméně řečnickou otázku. Nečekala na Charlottinu odpověď a vykročila ke dveřím, nebo spíš k tomu, co z nich zbylo. Opatrně strčila do poloztrouchnivělého dřeva pokrytého bělavou plísní. Ozvalo se pronikavé zaskřípání a pak se před ní otevřel temný jícen prázdné jizby. Nakoukla opatrně dovnitř. Nepociťovala strach, jen zvědavost. Vyrušila párek holubů, který se tu usídlil. Vyrazili poděšeně ven rozbitými okny bez okenic a Emily rychle ucouvla na nerovný kamenný práh, poděšená tím nečekaným hlukem. Srdce se jí rozbušilo tak hlasitě, že se to téměř rozléhalo dutou ozvěnou od začouzených stěn a nízkého stropu. I Charlotta to jistě musela zaslechnout.

Ale Emily přesto nedokázala odolat vábení, kterým ji to dávno opuštěné místo přitahovalo, a vykročila opět vpřed, do prostoru, který podle všeho býval kuchyní. Přitiskla dlaň na jednu z nerovných stěn opocených vlhkostí. Ten dotyk jako by k ní promlouval dávným tragickým příběhem, který se tu odehrál a kterému zatím nedokázala porozumět.

„Tady jste!“

Emily i Charlotta sebou trhly, když zaslechly Nancyin hlas. Nancy by právě tady a teď nečekaly.

„Honem! Pospěšte si! Maminka s vámi chce mluvit! Se Sarah vás všechny hledáme už jakou dobu! Mělo nás napadnout, že se budete zase potulovat po vřesovišti!“

Emily s Charlottou ji okamžitě poslechly. Nancy vrhla cestou zpět nevraživý pohled na opuštěný statek. Co na tomhle strašidelném místě mohlo ty dvě upoutat? Po odpovědi nicméně nepátrala. Už dávno si zvykla na výjimečné podivínství vikářovy rodiny.

Nesmím se ohlédnout! přikazovala si Emily cestou k vikářství. Pokud to vydržím a neohlédnu se, tak se maminka určitě uzdraví.

Emily sice pokušení odolala a neohlédla se, ale Maria Brontëová přesto zemřela, a to ještě v týž den, 15. září 1821, poté co si k sobě narychlo povolala své děti.

Ze života v Haworthu, kde chtěla najít štěstí, se těšila pouhých několik krátkých měsíců.

II.

„Naděje, ta jen plachý přítel byla...“

Emily Brontëová, báseň Naděje¹

Patrick Brontë rozvážně vystoupal k vysokým stojacím hodinám na podestě, aby je jako vždy o deváté večer natáhl. Byl to každodenní rituál, který navozoval mylné zdání, že je vše v pořádku, že se nic nezměnilo.

Maria zemřela, a tím se změnilo úplně všechno, uvědomil si však vzápětí, když se vracel opět do své pracovny v přízemí, aby tam dokončil zítřejší kázání. A také ten dopis radním o nutnosti nedělní školy by měl už konečně sepsat.

Záměrně se utápěl v práci v marné naději, že mu to přinese zapomnění. Jenže se mu to nějak nedařilo.

Maria byla mrtvá a propastné vakuum, které po sobě zanechala, zůstávalo nezaplňené a bylo horší než předchozí dny nekonečných muk a utrpení. Častokrát se v té době modlil, aby se jí z té bolesti už konečně dostalo vykoupení –, všechno se však zdálo ještě horší, alespoň pro něj, když byly jeho modlitby nakonec vyslyšeny.

Rychle za sebou zavřel dveře pracovny, jako by je chtěl přibouchnout před dotěrnými vzpomínkami.

I tak se tam však vedraly za ním, ač nezvány.

Raději se rychle usadil k psacímu stolu a sklonil se nad rozepsaným kázáním.

Dům se už dávno ponořil do nočního ticha, i služky dokončily úklid a přípravy na zítřejší časnou snídani a sváteční oběd.

Patrick napsal dva tři řádky, nespokojeně je po sobě přečetl a pak je přeškrtnal.

Začínáme nový rok, pomyslel si. Měl bych kázat na optimističtější notu. Každý z Haworthských si přece nese svůj kříž, nejen já! A kdo jiný by do nich měl vlít novou nadějí?

Otevřel Bibli a nalistoval v ní v Novém zákoně Matoušovo evangelium a v něm příchod Tří králů. To bude vhodný motiv pro mé kázání, rozhodl se okamžitě. Příchod tří moudrých mužů s dary, příchod nové naděje, nového života.

I já bych měl konečně začít nový život, napadlo ho přitom, jako už mnohokrát v poslední době. Jistě, je to pouhých pár měsíců, co Maria zemřela, ale jejich šest dětí potřebuje matku. A já potřebuji manželku.

Hluboké ticho přerušilo zaťukání na okno, jak se ledový vítr opřel do větví přerostlého keře v zahradě.

Také Maria vždy takhle tichounce zaklepala na dveře, když vysedával dlouho do noci nad knihami.

„Nepůjdeš si už konečně lehnout, můj drahý?“ Jako by opět slyšel její laskavý hlas.

Odložil pero a přejel si zoufale rukou po tváři, jako by chtěl tu dávnou vidinu zahnat.

Věděl nicméně, že se mu to podaří jedině tehdy, ožení-li se znovu. Děti skutečně potřebují matku. Šest sirotek nemůže pořád opatrovat jejich tetička Betty Branwellová, která zůstala v Haworthu po Mariině smrti.

Ano, musím se znovu oženit, ujistil se opětovně. Rozhodnutí mu přineslo jistou úlevu, po níž následovala nová naděje.

A hned zítra odpoledne si o tom promluví s Betty, slíbil si.

Znovu se sklonil nad rozepsané kázání. Věty mu nyní splývaly z pera s nevídanou lehkostí.

Dotěrné větve začaly opět dychtivě poťukávat na okenní tabulky jako neodbytní vetřelci dožadující se okamžitého vstupu, ale Patrick Brontě je už nevnímal.

Patrick Brontě stál na prahu kostela sv. Michaela a všech andělů a díval se za hloučkem odcházejících věřících. Slova jeho ohnivého nedělního kázání jako by dosud doznívala ozvěnou pod chrámovou klenbou. Slib, který si dal na začátku roku, také dodržel – jeho kázání byla plná nadějných příslibů v nový život.

Po chvíli však pohlédl ke kryptě, kam loni pochovali jeho manželku Mariu. Děti jí tam položily kytičku narcisů, které teď, v dubnu, odvážně rozkvetly na zahradě vikářství i v nevlídném haworthském počasí.

Jako pokaždé v poslední době přitom pocítil výčitky svědomí, neboť se nedokázal zbavit pocitu, že se Marii hledáním nové manželky zpronevřuje.

„Promiň!“ zašeptal, rychle se odvrátil a vykročil z kostela.

Neduživé jarní slunce, které se dnes výjimečně neskrývalo za olověnými mračny, jeho výčitky poněkud rozptýlilo. Ne však zcela. Mimo jiné proto, že si o nové ženitbě, na niž pomýšlel, dosud nepromluvil se švagrovou Betty, která zatím zesnulou Mariu zastupovala v domácnosti ve všem.

Tedy téměř ve všem.

V té starší, nehezké staropanenské příbuzné ženu nikdy vidět nemohl.

K domovu se vydal cestičkou vedoucí přes hřbitov. Chtěl být na chvíli sám. Náhrobky, mramorové i ty prostší žulové, pokrývaly svah táhnoucí se od vikářství ke kostelu jako kamenné moře. Slunce se teď zlatě zatřpytilo na jejich věčně vlhkém povrchu a zalesklo se i na úzké cestičce, po níž se jako vždy řinula stružka bahnitě vody z vřesovišť.

S tímhle by se mělo také něco udělat, usoudil Patrick jako pokaždé, když tudy procházel. Znečištěná voda protékající hřbitovem znečišťovala místní studny, a tohle nebyl pouze jeho názor. Ovšem přimět místní radní k nějakému činu byl úkol nad lidské síly.

Ano, s tímhle se musí něco udělat, utvrdil se v duchu, ale hlavně musím konečně nějak vyřešit vlastní situaci, než začnu radit ostatním.

Zastavil se a zahleděl se k vikářství, které odsud ze hřbitova připomínalo spásný ostrov plný nadějí.

Jenže ty jeho se zatím příliš nenaplnňovaly.

Jako první se rozhodl požádat o ruku dceru doktora Firtha, dávného přítele z Thorntonu. Byla krásná, kultivovaná a mladá. Bylo jí pouhých pětadvacet let. Na chvilku zavřel oči, aby si vybavil její půvabnou tvář.

Jenže slečna Firthová ho odmítla, i když s elegancí sobě vlastní a s příslibem věčného přátelství. To bylo nicméně vše, co mu mohla nabídnout.

Zranilo ho to, ale vzápětí v něm narostl hrdý vzdor.

Slečna Firthová přece není jediná pod sluncem!

Byla tu ještě sestra jeho kolegy kuráta Druryho. Isabella se jmenuje. Slečna Firthová v něm vyvolávala něhu, zato Isabella v něm probudila marně potlačovanou vášeň, i když se toho zděsil. Něco takového se neslušelo a nesrovnávalo se to s jeho postavením. Zdálo se, že Isabella jeho dvoření přijímá celkem ochotně, což zavadalo místním klepnám důvod k pikantním úvahám.

Patrick nyní dospěl k závěru, že nastal opravdu nejvyšší čas, aby o svých plánech promluvil s Betty, než jí je nějaká dobrá duše z Haworthu prozradí neurvalým způsobem, vlastním místním. Potřeboval Betty a nesměl si ji pohněvat. Jistě ho pochopí, vysvětlí-li jí vše taktně a včas.

A s tímto pevným rozhodnutím zamířil k domovu.

„Pochutnal sis? Byl jsi se vším spokojený, Patricku?“ zeptala se Betty ode dveří studovny. Její švagr Patrick Brontě neudělal ani v neděli výjimku a poobědval jako vždy sám. Nechápala sice, jako mohla Maria na tohle podivné uspořádání vůbec přistoupit, ale dodržovala je.

„Oběd se ti dnes obzvláště vydařil, má milá!“ pochválil ji Patrick s úsměvem.

Je mu už pětáctýřicet, o rok méně než mně, ale léta jako by mu přidala na zajímavosti, pomyslela si Betty.

Patrick se jí vždycky líbil. Byl vysoký a štíhlý a měl zajímavou, výraznou tvář. Jenže ona v něm až dosud viděla pouze bratra. To se však nyní změnilo. Ta změna se jí vkrádala do srdce postupně, s každým novým dnem, který uplynul od Mariiny smrti, s každým novým týdnem, který strávila na haworthském vikářství spolu s Patrickem a jeho dětmi.

Patrick zůstal sám. Potřebuje ji. Byl to příjemný pocit.

Už dříve sice vypomáhala v rodinách svých sourozenců jako stárnoucí staropanenská laskavá tetička, ale tohle bylo jiné. V Haworthu jako by konečně našla svou vlastní rodinu, kterou si nikdy nedokázala založit. A v Patrickovi mohla mít druhá, kterého marně hledala po celý život, třebaže se už dávno vzdala naděje, že ho kdy nalezne.

Nechtěla být nadále sama.

Patrick vstal od stolu, zamířil ke křeslu u okna a ukázal jí na druhé naproti. „Rád bych si s tebou o něčem důležitém promluvil, Betty,“ spustil vážně. „Nevím, jak začít, ale... odkládat to už nelze.“

Betty cítila, jak se jí rozbušilo srdce. Tváře jí znachověly ruměncem. Věděla moc dobře, že je starší než Patrick a že na svá léta na rozdíl od něj vypadá. Co na tom však sejde?

Patrick v tuto chvíli potřebuje spřízněnou duši, ne nějakou naivní mladici, možná půvabnou, ale nezkušenou. Potřebuje někoho, na koho se může spolehnout, o koho se může opřít, a hlavně – kdo bude matkou jeho šesti sirotkům.

Posadila se tedy poslušně naproti švagrovi a s nedočkavostí, za niž se styděla, mu doslova visela na rtech.

„Od Mariiny smrti uplynul již nějaký čas a tu dobu jsme všichni zasvětili důstojnému smutku. Prázdné místo, které po sobě zanechala, nelze nikdy zaplnit. A přesto... já... musím myslet na budoucnost, Betty. Kdo jiný než ty by mě mohl pochopit lépe?“ Patrick si odkašlal a chvílku si pohrával s ozdobnými třásněmi na potahu křesla. „Musím se znovu oženit, Betty. Děti potřebují matku. A pak... už v Písmu přece stojí psáno, že člověku není dobře žít samotnému.“

Betty cítila, že jí teď ruměncem zalévá i hrdlo. Patrick si toho všimnout nemohl, protože je pevně svíral bělostný krajkový límeček, sepnutý pro jistotu ještě broží.

Opatrně vztáhla ruku a položila ji na tu Patrickovu.

„Jistě, chápu tě, Patricku!“ řekla tiše. „A schvaluju ti takové rozhodnutí. Je správné.“ *I Maria by tomu porozuměla*, chtěla ještě dodat, ale pak jí to přišlo nevkusné.

Švagr se na ni usmál, v očích náhlou úlevu. „Ty jsi mi vždycky rozuměla, má milá!“ S těmi slovy sevřel její ruku ve své, pak ji ale nenápadně vyprostil. Betty neuniklo, jak štíhlé, jak ušlechtilé prsty má, a zatoužila v tu chvíli, aby ji alespoň polaskal po tváři.

„Ano, my dva jsme k sobě měli přece vždycky blízko, Patricku,“ dodala. Vybavila si náhle, jak jí před dávnými léty věnoval sbírku svých veršů, Vesnické básně, tak se jmenovala. Zdály se jí přehnaně sentimentální a tak trochu neumělé. Ten názor sice nezměnila, ale cenila si Patrickova věnování, které už tehdy promlouvalo o hlubokých sympatiích.

„Nechci nic uspěchat, Betty, to rozhodně ne,“ ujišťoval ji. „V téhle rozmluvě budeme určitě pokračovat, až... nadejde ten pravý čas.“

A s těmi slovy povstal, aby jí dal najevo, že je rozhovor u konce.

„To určitě ano.“ Také Betty po těch slovech ochotně vstala. Zatoužila být sama, aby si po Patrickově proslovu urovnala myšlenky.

Na prahu se ještě otočila a usmála se na něj.

Rád jí ten úsměv oplatil. Netušil, že si neporozuměli, třebaže mluvili tímž jazykem.

Betty se rozkošnický probírala látkami, které jí přinesl sám úslužný majitel luxusního obchodu v Keighley, neboť v ní svým neomylným podnikatelským instinktem vycítil lepší zákaznici, a hlavně lepší zákaznici, která má peníze. A to nebýval ve zdejším kraji jev zase tak častý. Příručí, který postával v uctivé vzdálenosti, čekal na příkaz, aby přinesl ze skladu další štůčky látek.

Betty byla nyní ráda, že se z Haworthu konečně vypravila do nedalekého městečka Keighley, i když domov opouštěla vždy jen s nechtí. Keighley, středisko textilního průmyslu, se rychle rozrůstalo a bohatlo, jak se dalo usoudit z výstavných domů a hezkých obchodů. Nové textilky s sebou přinesly i řadu sociálních problémů, ale na to teď myslet nechtěla.

Znovu zálibně pohladila hedvábí. V Haworthu se něco podobného koupit nedalo. A Betty teď přece potřebuje nějakou lepší výbavu, když se Patrick v podstatě vyjádřil. K nedávné rozmluvě o manželství se sice zatím nevrátili, ale ona si ji vyložila po svém, jako zastřenou nabídku k sňatku, i když ji hlas chladného rozumu nabádal k opatrnosti. Potlačila ho však, protože chtěla být alespoň jednou konečně šťastná.

Po celý život jsem byla opatrná a dbala přísných společenských pravidel, až jsem nakonec zůstala sama. Samota jí na haworthském vikářství rozhodně hrozit nebude.

Usmála se pro sebe a obrátila pozornost k zlatavé tkanině, kterou majitel obchodu zručným pohybem rozložil na pultu z cedrového dřeva. Neuniklo jí, že se mu do tváře vkrádá poněkud unavený výraz.

„To hedvábí si vezmu,“ oznámila mu proto raději. „A pro ostatní látky si pošlu někdo ze služebnictva.“ Nedovedla si sice představit, při jaké příležitosti bude na tom věčně vichrném Vidrholci jménem Haworth nosit právě šaty z jemného hedvábí, ale svůdné vidině elegantní róby prostě nedokázala odolat.

Zvonek nade dveřmi vesele cinkl, když z obchodu odcházela, jako by schvaloval její rozhodnutí. Betty se venku rychle vmísila do davu chodců a nechala se tím proudem chvilku unášet. Do odjezdu objednané drožky jí zbýval ještě nějaký čas, a tak se rozhodla, že si před návratem do Haworthu zajde na šálek čaje.

Čajovna, kterou znala z předchozích návštěv Keighley, se nacházela nedaleko a Betty byla ráda, když se konečně usadila u jednoho ze stolků a objednala si čaj. Náhle na ni dolehla únava z dlouhého dne. Nedokázala se začíst ani do keighleyského deníku, jistě plného pikantních novinek, jen bezcílně vyhlížela velkým oknem na rušnou ulici.

Vtom se z davu kolemjdoucích vynořila nějaká žena a chvilku krátkozrace mžourala do čajovny, jako by tam někoho hledala. Teprve po chvíli, když Betty poznala, na ni vesele zamávala a bez dalšího váhání zamířila dovnitř.

Betty v duchu zaúpěla, neboť v té osobě poznala vyhlášenou místní klepnu, obstarožní slečnu Phyllis Wardtsovou, kterou jí Patrick kdysi představil při návštěvě u keighleyského

kuráta a svého dlouholetého přítele Druryho. Na rozprávění s touhle ozdobou zdejší společnosti, která ji určitě zahrne nejnovějšími zprávami z Keighley a přilehlého okolí, dnes opravdu neměla náladu.

Phyllis Wardtsová skutečně neztrácela čas, objednala si čaj, vyměnila s Betty pár obvyklých nicneříkajících zdvořilostí a vzápětí přešla k věci.

„Vidím, že jste se vydala do Keighley na nákupy, slečno Branwellová. Ten balíček bude jistě z obchodu s látkami na náměstí. To je dobrá volba!“

„Koupila jsem si tam nějaké hedvábí,“ připustila neochotně Betty, ve které se najednou vzedmul nepochopitelný pocit viny. Možná se pro mě podobná paráda už nehodí! blesklo jí hlavou. Do padesátky mi moc neschází. Na světskou marivost bych měla zapomenout a myslet spíš na duši a na poslední věci člověka.

„To chápu! To chápu!“ Phyllis nyní se spikleneckým výrazem popleskala Betty po paži. „Oficiální oznámení o zasnoubení a o datu svatby na sebe jistě nenechá dlouho čekat! Pak budete mít jiné starosti než chodit po obchodech!“

Betty postavila šálek na stůl tak zprudka, až hlasitě a jaksi nepatřičně cinkl o podšálek a trochu vonného čaje z něj přitom vyšpláchlo na bělostný ubrus.

Zdráhala se uvěřit vlastnímu sluchu. Patrick by přece bez jejího vědomí chystaný sňatek s nikým neprobíral! Ani s Drurym ne, a to byl jediný zdroj, ze kterého se slečna Wardtsová něco podobného mohla doslechnout.

Zamrzelo jí, že se o vlastní svatbě musí dozvědět od nějaké keighleyské klepny. Není sice nejmladší, ale přesto doufala, že se jí Patrick bude alespoň trochu dvořit, než se vezmou. A když ne, tak bylo na místě, aby si spolu přinejmenším promluvili o podrobnostech společné budoucnosti.

Betty si v ten okamžik překvapeně uvědomila, že se Patrick vlastně jasně a jednoznačně nevyjádřil. Pokusila se vybavit si jejich nedávnou rozmluvu. Byla plná mlhavých narážek, nic víc. Nezeptal se jí zpříma: „Vezmeš si mě, Betty?“

Do srdce se jí vkradla temná předtucha.

Phyllis Wardtsová ji chvilku pobaveně pozorovala a pak ze sebe vyrazila pronikavý smích. „Vidím, že ta novinka zaskočila i vás!“

„Já... měla jsem za to, že to pan Brontě zatím nikomu neprozradil,“ vypravila ze sebe Betty.

„To ani nemusel! Stačí, aby se jeden podíval a viděl! Oni se s tím totiž ani příliš netají!“ ujistila ji Phyllis téměř vítězoslavně.

„Prosím?“ Betty se na chvilku domnívala, že špatně porozuměla. „Oni? Koho máte na mysli?“

„No přece pana Brontého a Isabellu Druryovou, kurátovu sestru!“ Phyllis neunikl Bettyin překvapený úžas. Bylo by možné, že se ovdovělý haworthský vikář nesvěřil vlastní švagrové se svými záměry? To by si nezasloužila! Stará se mu přece o šest dětí a o domácnost, jen aby se on mohl věnovat svému poslání! Anebo si na něj snad myslela Betty sama? Phyllis měla co dělat, aby se nedala do smíchu. Pokud je tahle domněnka pravdivá, pak si měla slečna Branwellová místo hedvábí koupit raději zrcadlo.

„Jak už jsem říkala, myslela jsem, že je to dosud tajemství,“ pronesla Betty odměřeně, když se poněkud vzpamatovala.

„Tedy ne že by se o tom pan Brontě zase šířil! To rozhodně ne! Ale člověku stačí, co vidí, nemám pravdu?“ Phyllis nečekala, až jí Betty ta slova potvrdí, a pokračovala s chutí dál. „Pan Brontě je v poslední době v Keighley dnes a denně, to vám jistě neuniklo. Sama jsem ho s Isabellou nejednou zahlédla. Jak se ti dva k sobě měli! Každému muselo být jasné, kolik uhodilo...“

Betty ji přestala poslouchat. Teprve po chvíli, když si byla jistá, že se jí nezachvěje ruka, opět sáhla po šálku. Přes jeho okraj přitom upírala pohled na obtloustlou servírku v naškrobeném bílém čepci, která se neuspěchaně proplétala mezi stolky. Také tanečníci se obvykle takhle dívají na jeden bod, aby při tanci neskončili na zemi. Betty k tomu neměla daleko.

Phyllis mlela dál svou, ale Betty ji po chvíli téměř nezdvořile přerušila. „Už musím jít, slečno Wardtsová, i když nerada přicházím o vaši milou společnost.“

Sebrala rychle balíčky a zamířila ke dveřím, aniž by vyčkala Phyllisiny odpovědi.

Betty se vydala ke stanovišti drožek u nedalekého hotelu. Musela přitom projít rozlehlým parkem. Byla tomu ráda, protože chtěla být alespoň na chvíli sama, aby si urovnala myšlenky a ovládla zmatek, který v ní vyvolalo sdělení slečny Wardtsové.

Pěšinka vysypaná bílými oblázky se klikatila mezi svěže zelenými trávníky. Vítr po nich malebně roztrousil pestrobarevné listy, které serval z okolních stromů. Pažit tak připomínal velký koberec s neotřelým vzorem. Betty Branwellová nebyla zrovna romantická duše a nezastavila se zde proto, aby se pokochala pohledem do svěží zeleně.

Chtěla konečně zachytit myšlenku, která jí jaksi unikala.
Patrick ji zradil!

„Zasloužila jsem si snad víc, za všechno to, co jsem pro něj udělala!“ zašeptala zdrceně a po tváři jí sklouzla první horká slza.

K pocitu zrady se přidalo ponížení. Připadala si jako hlupačka, že si vykládala švagrova slova tak mylně. Nevěděla, jak dlouho tam tak stála. Teprve bolest v zápěstí, do něhož se jí zařízl provázek jednoho z balíčků, ji vrátila do skutečnosti.

Patří mi to! přestala se litovat. To je trest za to, že jsem zatoužila po sestřině manželovi! To je trest za světskou mar-nivost a pošetilost.

Energicky vykročila po cestičce, jako by rychlou chůzí chtěla uniknout před bolestnou zradou. Ve chvíli se opět ocitla na rušné ulici. Odtud už měla hotel se stanovištěm drožek na dohled.

Patrick sice občas chodíval do Keighley pěšky a někdy s sebou na ten výlet brával i dcerky Mariu a Elizabeth, tedy pokud se sem nevydal za Isabellou, jak se Betty před chvílí dozvěděla. Betty si už nějaký čas brávala do Keighley drožku, i když s pocitem provinění, že zbytečně utrácí.

A proč bych vlastně měla šetřit? ušklíbla se v duchu. Jí se rodiče postarali o doživotní rentu, ona nemusí počítat každou penci! Dosud vydatně podporovala Patrickovu početnou rodinu, tu ale v budoucnu určitě zajistí bohaté věno, které si s sebou přinese slečna Isabella Druryová!

Po hořkém pocitu trapné prohry v ní začal vzrůstat hněvivý vzdor.

Trhla sebou, když jí kdosi zlehka sevřel loket.

„Slečno Branwellová!“ ozvalo se vedle ní. „Nechtěla jsem na vás na ulici pokřikovat,“ omlouvala se s úsměvem Isabella Druryová.

Betty, která si na okamžik pomyslela, že ji musí klamat smysly, v tu chvíli zalitovala, že do Haworthu přece jen i s těmi balíčky nevyrazila pěšky.

„Vydale jste se do Keighley na nákupy? A Patrick s vámi dneska není?“ pokračovala Isabella, aniž by si všímala Bettyina zděšeného udivení.

Betty se konečně vzpamatovala a změřila si sokyni ledovým pohledem. Musela nicméně připustit, že je Isabella hezká. Na vyčesaných tmavých vlasech jí seděl elegantní klobouček

s krátkým závojíčkem. Chladný vzduch jí vykreslil na svěží pleti ruměnc. Těsný živůtek dával vyniknout štíhlému pasu a svůdným křivkám. Betty si ve srovnání s ní připadala ve volných šatech, doplněných pouze plédem, beztvará. A hlavně stará, neboť Isabella Druryová byla nejen hezká, ale i mladá.

„*Pan Brontě* dnes zůstal doma, Má neodkladnou práci. To ale jistě víte lépe než já!“ odpověděla špičatě Betty.

„*Já?*“ Isabella na ni upřela užaslý a tak trochu nechápavý pohled. A potom jí v jiskrných tmavých očích svitlo náhlé poznání. „Ach tak! Někdo se tu s vámi patrně podělil o žhavé keighleyské novinky!“ Isabella po těch slovech zaklonila hlavu a dala se do tak trochu nuceného smíchu. „Ach má milá slečno Branwellová, to, že mě tu s *Patrickem* někdo párkrát zahlédl, přece nic neznamená! Netušila jsem, že právě vy dáte na nepodložené řeči. Je to bratrův přítel, nic jiného! Anebo si myslíte, že bych si uvázala na krk starého vdovce se šesti dětmi? To bych si dvakrát rozmyslela, i kdyby měl nevímjaké jmění! A to *Patrick Brontě* rozhodně nemá!“ Isabella se k Betty důvěrně naklonila. V očích se jí objevil záblesk pobaveného pohrdání. „Ode mě vám rozhodně nebezpečí nehrozí, má drahá! Ode mě tedy určitě ne!“

Betty zrudla. „Nevím, o čem mluvíte!“ ohradila se nepřesvědčivě.

„Ale ano, víte to moc dobře!“ odsekla Isabella, bez rozloučení se otočila na patě a zmizela v davu.

Betty ještě dlouho upírala pohled směrem, kterým se Isabella Druryová ztratila.

Konečně se cítila opět šťastná.

„Přišla dnes nějaká pošta, Nancy?“ *Patrick* se s těmi slovy rázně vymanil z hloučku dětí, které ho vítaly po návratu z návštěvy u těžce nemocného. Nejstarší dcery Maria a Elizabeth

si přitom vyměnily chápavý a jaksi předčasně dospělý pohled. Zato Branwell to chápal jako projev nezájmu a začal okamžitě natahovat.

„Ano, pane!“ přikývla Nancy a ve chvíli přispěchala s malým stříbrným podnosem, na němž se kupilo několik dopisů.

Patrick po nich s neskryvanou nedočkavostí hrábl. Beze slova pak shodil z ramenou plášť a přenechal ho Nancyině péči. Ve své pracovně zmizel dřív, než se stačil pozdravit s Betty, která se mezitím objevila na schodišti.

Betty to zamrzelo.

Jaro plné příslibů se uspěchaně přehouplo v léto, a i to rychle uběhlo. Blížící se podzim teď začínal barvit koruny stromů zlatými a purpurovými odstíny. Patrick se už o novém sňatku nezmínil a Betty se ho bála zeptat na rovinu, jak se vlastně věci mají. Rozhovor s Isabellou Druryovou jí sice zpočátku přinesl úlevu, ale zanechal v ní současně i pochybnosti. A ty sílily s každým novým dnem, který od jejich osudového setkání uplynul. Triumfální pocit, že jí Isabella nestojí v cestě, vystřídal rozčarování.

Patrick jednal za jejími zády. A ji si podle všeho vzít nechce. Přímé konfrontaci se však vyhýbala.

Častokrát nyní stávala za dlouhých nocí, kdy se jí spánek vyhýbal, u okna s výhledem na haworthský hřbitov, na ten děsivý svah pokrytý náhrobními kameny, kterých neustále přibývalo.

Vybavila si přitom rodné Penzance, tonoucí ve svěží zeleni, jeho živý přístav a slunce, které jako by tam nikdy nepřestávalo svítit.

Mohla být Maria tady, v nevlídném a věčně vichrném Haworthu, vůbec kdy šťastná?

Betty přesto věděla, že ano. Ani ona by odtud nyní nedokázala odejít, nejen kvůli dětem, nejen kvůli Patrickovi.

Bála se totiž samoty, která na ni v tom malebném a slunném Penzance číhá.

Nescíslněkrát se za těchto nekonečných nocí přikradla ke dveřím své ložnice, která kdysi patřila Marii, aby se zaposlouchala do nočního ticha panujícího v domě. Rušilo je pouze nepřetržité kvílení větru a pravidelné odbíjení hodin, které Patrick s takovou puntičkářskou pravidelností každý večer natahoval.

Co kdybych se rozběhla přes chodbu k Patrickovým dveřím, napadlo ji. Co kdybych vpadla do jeho ložnice a položila mu přímou otázku, jakže se to s námi dvěma vlastně má?

Vzápětí se zalekla vlastní opovázlivosti. Její rodiče vedli dcery k cudné zdrženlivosti, jejíž ztrátu neomlouval ani pokročilý věk.

A k čemu mi ty dobré mravy vlastně byly? kladla si Betty často rouhačskou otázku. Nakonec jsem i tak zůstala sama. Neprovdaná stará panna, ze soucitu trpěná tetička, která se přihřívá u rodinných krbů šťastnějších příbuzných.

Třebaže v takových chvílích občas dlaní zvlhlou potem stiskla kliku, dveře nakonec nikdy neotevřela. Vzdálenost k Patrickové ložnici se zdála nepřekonatelná, na míle dlouhá, třebaže ji od jeho prahu dělilo pouhých pár kroků.

Zastyděla se za podobné myšlenky a tleskla rychle do dlaní, aby přivolala děti a odvedla je k jejich hrám.

Patrick se dychtivě vrhl na došlé dopisy, sotva za sebou stačil zavřít dveře. Dva byly od haworthských radních. Věděl moc dobře, čeho se budou týkat. Vedl s nimi dlouhou poziční bitvu o zlepšení životních podmínek v Haworthu. Zdálo se, že zatím spíš prohrává, to však neznamenalo, že se vzdá.

Teprve třetí dopis byl ten, na který už dlouho čekal.

Stačil mu jediný letmý pohled na obálku z kvalitního papíru, aby poznal úhledné písmo paní Burdenové. Nedočkavě psaní otevřel a přelétl spěšně obvyklé úvodní zdvořilostní fráze. Mnoho jich nebylo – paní Burdenová jimi v jeho případě příliš neplýtvala. Teprve potom se mohl zabrat do jejího květnatého slohu, kterým se musel prodírat jako neprostupnou houštinou k jádru jejího sdělení. Tón listu byl nicméně i přes stylovou vyumělkovanost chladný.

Patrick se tomu ani nedivil. Byl vůbec rád, že mu odpověděla.

Před patnácti léty, předtím než poznal Mariu Branwellovou, byl totiž zasnoubený s dcerou paní Burdenové. Mary se jmenovala. Ovšem ze zasnoubení nakonec sešlo za okolností značně nemilých, ba trapných. Mary se podle všeho domnívala, že ji bez vysvětlení opustil, což pochopil až časem. Nebyla to pravda, šlo o nedorozumění, vždyť jejich vztah, to nebyl přelétavý flirt, ale vážná známost.

Usmál se nyní pro sebe, neboť si vybavil okamžik, kdy Mary poprvé spatřil. Pomáhala tenkrát své tetě paní Davyové, Patrickově bytné, v kuchyni. Půvabnou tvář měla zrůžovělou soustředěným úsilím, jak škubala tučného bažanta. Z vyčesaných vlasů se jí přitom uvolnila plavá kadeř a pohupovala se jí nad čelem jako zlatý filigránový přívěsek.

Zavřel na okamžik oči, aby mu ta vzpomínka nezmizela. Jako by opět ucítil jemnou levandulovou vůni, která Mary obklopovala jako lehounký obláček.

Essexský Weathersfields bylo jeho první působiště po studiu v Cambridgi a Mary Burdenová byla jeho první opravdová láska, kterou našel právě tam.

Připomínalo to pastorální idylu, to jejich zamilované toulení okolím romantického Weathersfieldsu, při němž se tajně zasnoubili. Ovšem pouze do okamžiku, než do idyly neurvale

zasáhl Maryin strýc pan Burden, který se na přání Maryiny ovdovělé matky stal dívčíným poručníkem.

Patrick si při této vzpomínce ztěžka povzdychl.

Mary byla tak půvabná, tak nedotčená a mladá, o celých dvanáct let mladší než on.

A byla i bohatá.

Proto se o ni ale neucházel!

Jenže Maryina rodina byla jiného názoru. To proto vyslali strýčka Burdena, aby se pořádně vyptal Patricka na jeho příbuzenstvo, a hlavně na jeho finanční situaci. Počáteční nevinné společenské otázky se zakrátko změnily téměř ve výsledky, když se Patrick vyhýbal přímé odpovědi. Jak by také mohl tomuhle zazobanému sedlákovi říct, že jeho rodiče nevlastní ani políčko malé jako dlaň? Mohl být kurát, ale byl chudý, a takového nápadníka by Maryini příbuzní přivítali jen stěží.

A tak si strýc Burden pro jistotu odvezl jednoho krásného dne neteř potají k sobě na statek. Mary prostě najednou zmizela bez slůvka rozloučení. Hodná bytná paní Davyová mu sice nakonec prozradila, kde Mary skrývají, ale Mary neodpověděla ani na jedno z milostných psaníček, která jí pak poslal.

Mlčení dívky, kterou v té době považoval za svou snoubenku, s níž se jistě jednou ožení, ho zranilo. Nebo spíš zranilo jeho pýchu. Neuvědomil si, že jeho korespondenci podle všeho zabavil strýc Burden.

A tak se Patrick jednou rovněž rozhodl opustit Weathersfields bez rozloučení, téměř ze dne na den.

Neměl bych lhát sám sobě, teď už ne! pomyslil si nyní kajícně. Pravda byla, že se o jeho romanci s mladičkou Mary Burdenovou začalo nebezpečně šuškat, nejen ve Weathersfieldsu. A Patrick si nehodlal zničit slibně započatou kariéru, jíž se tak těžce domohl.

A potom potkal Mariu Branwellovou, rovněž osiřelou a rovněž bohatou, i když ne tak půvabnou a mladičkou jako Mary Burdenová. A přestal se zbytečně týrat výčitkami, zda ten odchod nebyl předčasný a zda v něm Mary nespatřuje zradu slibu, který jí dal.

Znovu nyní přelétl očima řádky, které mu napsala Maryina matka. Nebyl to tak trochu šílený nápad, obrátit se na ni po patnácti létech, která od těch pohnutých událostí uplynula, a požádat ji o Maryinu adresu? zeptal se pak sám sebe.

Mary však představovala jeho jedinou, patrně poslední naději na manželství.

Od Elizabeth Firthové dostal košem a Isabella Druryová, která v něm vzbudila tolik lichých nadějí, se mu nakonec jen vysmála.

Maryina rodina ho teď jen tak odmítnout nemůže. Teď má zajištěné postavení. Je vážený otec rodiny, duchovní pastýř a pilíř haworthské společnosti. Není už pouhým chudým kurátem s nejistou budoucností.

Nyní jemu a Mary nestojí naprosto nic v cestě ke společnému štěstí.

Paní Burdenová mu totiž, byť se značnou dávkou strohé zdrženlivosti, napsala, že se Mary dosud neprovdala. A připojila rovněž dceřinu novou adresu.

Patrick se potěšeně usmál a bez dalšího váhání se pustil do dopisu své dávné lásce.

Nechtěl zbytečně ztratit ani minutu. Měl co dohánět. Celých patnáct let.

Betty se zastavila ve dveřích Patrickovy pracovny a sledovala odtamtud s úsměvem, jak si švagr hraje s dětmi. Bylo něco výjimečného, že je dnes vpustil do své svatyně. Pohled na šest rozzářených dětských tvářiček ji dojal.

V posledních dnech se všechno vrátilo do starých, příjemných kolejí. Patrick byl v překvapivě dobrém rozmaru, po jehož příčině Betty raději nepátrala. Tahle chvíle v ní vyvolala vzpomínky na Thornton a také na první dny v Haworthu – i tehdy hrávali s nejstaršími dětmi podobné hry. Jako by se ty dávné šťastné doby opět vrátily, třebaže tu jejich duše, Maria, chybí.

„A teď schválně, kdo mi dá nejlepší odpověď,“ rozhodl se Patrick převést hru na vážnější téma. „Jak hodláte jednou naložit s vlastním životem a s časem, který vám je na tomto světě vyměřen?“

Živý a neposedný Branwell se nezdržel a začal bez vyzvání jako první. „Já...“

Betty bohužel jeho plány do budoucnosti nevyslechla, protože ji z té podívané vyrušila Nancy. „Přišel dopis pro reverenda Brontëho. Vsadím se, že to bude zase nějaké moudro od místních radních,“ zahučela.

Betty jen přikývla, dopis si od ní vzala a opět obrátila pozornost k dění v pracovně. Patrick se nyní obrátil se stejnou otázkou k nejstarší dceři Marii.

Je to jako v pohádce, usmála se v duchu Betty. Královský otec se vyptává svých dcer a očekává od nich moudrou odpověď.

Maria nezaváhala ani na okamžik. „Přípravou na věčnost,“² odpověděla mu.

Mariina slova zněla jako zlověstná předzvěst a Betty při nich vyklouzl v údivu dopis z rukou. Na měkký koberec se sice snesl se sotva slyšitelným zašelestěním, Patrickovi to však v tichu, které se po Mariině odpovědi rozhostilo, neuniklo.

„Ten dopis je pro mě?“ zeptal se. Harmonická chvílka v tu chvíli pominula.

„Ano,“ přikývla neochotně Betty. Než se však pro psaní stačila shýbnout, přispěchal k ní Branwell a sebral je se

slovy: „Dovol, tetičko! Já sám!“ A rozběhl se se svou kořistí k otci.

Byl to milý chlapec, i když často vzpurný a neposlušný, ale Betty mu vždy ráda odpustila. Jistě, nebylo to zrovna výchovné, ale Branwell byl Patrickův jediný syn a dědic jeho jména i odkazu.

Patrick ztratil rázem o další hru zájem. „V nejlepším je třeba přestat,“ oznámil zklamaným dětem.

Betty po něm sice střelila nesouhlasným pohledem, ale potom za pomoci Nancy vypoklonkovala děti z otcovy pracovny.

„Pro jednou by práce mohla počkat!“ pronesla vyčítavě do prostoru, než za sebou zavřela dveře.

Práce ano, ne však můj soukromý život! pomyslel si Patrick, ale raději si to nechal pro sebe. Obálku tentokrát téměř obřadně rozřízl elegantním stříbrným nožíkem na dopisy, dávným dárkem od manželky Marii, a chvílku váhal, než z ní vytáhl list popsaný drobným písmem. I po tolika létech poznal na první pohled úhledný rukopis své dávné lásky Mary Burdenové.

Odepsala mi, i když si dala pořádně načas, zaradoval se. Na její dopis čekal celé dlouhé týdny.

Ach co, mně to přece trvalo patnáct let! okřikl se v duchu. Důležité je, že se ozvala!

Přesto nyní oddaloval slastný okamžik, kdy se do jejích řádků konečně začte, a vychutnával příjemné napětí. Ani na vteřinu totiž nezapochoval o tom, že Mary přijala jeho nabídku k sňatku, kterou vyslovil hned v prvním dopise.

Nač ztrácet zbytečně čas?

Napadlo ho, zda rovnou nezavolat děti a neoznámit jim, že jim vbrzku přivede novou maminku.

Dospěl nicméně k závěru, že bude přece jen lepší nejprve si dopis přečíst.

„Zášť k Vám nechovám, teď už ne, po tolika létech. Je však zcela vyloučené, abychom my dva sdíleli společnou budoucnost.“

Patrick upíral na Maryiny odmítavé řádky nechápavý pohled tak dlouho, až se mu roztančily před očima.

To není možné! Tohle přece nemůže být pravda! opakoval si.

Přečetl si dopis znovu a potom ještě jednou. Byl slušný, ale chladný a odmítavý. Stručně řečeno, Mary Burdenová už nechtěla mít s reverendem Patrikem Brontěm nikdy nic společného.

„Měla by být ráda, že o ni vůbec ještě někdo stojí!“ vybuchl vztekle.

S prudkým trhnutím otevřel zásuvku psacího stolu. Na jejím dně přechovával pistoli. To jen pro všechny případy. Vikářství stojící stranou vesnice se mohlo snadno stát cílem loupežného přepadení. Musí přece myslet na bezpečí své rodiny. Tohle však není jediný důvod, proč si opatřil zbraň. Výstřel z pistole v něm pokaždé vybil nakumulovaný vztek, působil jako balzám na rozjitřenou duši. Stačilo vyběhnout před vikářství a vypálit do korun stromů obklopujících kostel. Vrány, které tam sídlily, to vždy kvitovaly s rozhořčeným křikem, a to jako by ho vrátilo do reality.

I nyní sevřel chladnou pažbu v dlani, věděl však, že si něco podobného dovolit nemůže, už kvůli dětem ne, neboť ty dosud pokaždé podobných výlevů ušetřil.

Přibouchl opět zásuvku a cítil přitom, jak v něm rozčilení opadá. Vládu opět převzal chladný rozum. Vždycky to tak bylo, vždycky se dokázal opanovat. Jen proto dosáhl tak vysokých met, o nichž mohl kdysi jako chudý synek irského nádeníka jenom snít.

Vstal od stolu a přistoupil k oknu, po němž stékaly jako mohutné slzy velké dešťové kapky. Dlážděnou uličkou před

vikářstvím se valil z blat hnědý potok špinavé vody a mířil dolů do Haworthu.

Možná jsem ten dopis špatně pochopil, pomyslel si. Možná jde jen o ostýchavé upejpání. A třeba mě tak chce Mary potrestat za to dlouhé mlčení. Žádný div! Měl bych jí dát druhou možnost. Měl bych si s ní promluvit tváří v tvář. Takhle se vysvětlí víc než dopisem.

Ano, tak to udělám, umínil si, rozjede se za Mary a promluví si s ní!

A Patrick, který už na vztek i touhu vypálit z ukryté pistole zapomněl, usedl opět k psacímu stolu a pustil se do psaní nového dopisu Mary Burdenové.

„Taková drzost!“ sykla rozhořčeně Mary Burdenová a znechuceně odhodila další Patrickův dopis, který jí právě doručili.

Tímhle si svatební přípravy pokazit rozhodně nenechám! Čekala dost dlouho, než potkala toho pravého, a nepřipustí, aby jí Patrick znovu zničil životní štěstí.

Opřela se oběma dlaněmi o hladkou desku toaletního stolku a zahleděla se na svůj odraz v zrcadle. Nevnímala jej však. Místo tváře, do níž se vepsaly první vrásky, spatřila ve stříbřité ploše devatenáctiletou dívku, která vyhlíží u rozblácené příjezdové cesty u strýcova statku svého snoubence Patricka Brontého. Jistě ji najde, jistě si pro ni přijede, aby si ji třeba proti strýcově vůli odvedl z tohoto vynuceného vězení. Zasnoubili se přece, přísahali si lásku až za hrob.

Čekala marně. Ani řádku jí nenapsal. A nepřišel za ní, ani když mu tetička Davyová prozradila, kde ji skrývají. Z Weathersfieldsu to sem zase tak daleko nebylo.

„Zbytečně tu čekáš, Mary,“ řekl jí jednou strýc, když ji zahlédl na okraji cesty. „Patrick Brontě nepřijde. Nikdy.“

„Stalo se mu snad něco?“ vyhrkla tehdy zděšeně, štíhlé prsty přitisknuté na ústa, jako by tak chtěla zadržet výkřik.

„Kdepak! Těší se dobrému zdraví, ale... odešel. Opustil Weathersfields.“

„A kam odešel?“ V hlase jí teď zazněly slzy. „To přece... není možné! Ani dopis mi nenapsal...“

Ve strýci Burdenovi zahlodalo špatné svědomí. Patrickova milostná psaníčka chladnokrevně spálil. Na weathersfieldského kuráta, který tak pečlivě ukrýval svou minulost, měl vlastní názor. Pro takového se Mary nenarodila.

Pokrčil proto pouze rameny. „To nikdo neví. Našel si prý nové místo.“ A s těmi slovy objal neteř kolem ramen a odvedl ji do statku.

Mary se z toho pokoření vzpamatovala dlouho. Ale přežila je a zmoudřela. A když ji přednedávnem požádal o ruku reverend Peter Sibree, souhlasila s tím, že se stane jeho ženou. Za pár dní se za něj provdá. A pak se zase může divit Patrick, který ji nechal čekat patnáct let, kamže se mu poděla.

A přesto... vzpomínka na dávnou lásku, na dlouhé milenecké toulky essexskou krajinou, byla tak svůdná, tak vábivá! Zavřela oči a přejela si zlehka po rtech, jako by si tak chtěla vybavit Patrickovy polibky.

„Stalo se něco, má drahá?“ Peter Sibree přistoupil k Mary a vzal ji za ruku.

Trhla sebou, jako by ji přistihl při něčem nedovoleném, a rychle se vzpamatovala. Nenápadně zastrčila Patrickův dopis pod vyšívanou kabelku a s úsměvem se obrátila k budoucímu manželovi. „Ach ne! Nic se nestalo. Jen jsem se na chvíličku zamyslela.“

Sibree spokojeně přikývl.

A Mary už věděla, co teď udělá.

Patrick Brontë se tentokrát obřadným otvíráním obálky nezdržoval, když mu přinesli dopis od Mary Burdenové. Odpověď v tak krátké době nečekal. Mary jistě souhlasí s tím, aby za ní přijel. Vše se vysvětlí. Vše bude zase dobré!

Z neurvale roztrženého psaníčka však na desku psacího stolu vyklouzla pouze tuhá kartička. Bylo to svatební oznámení o sňatku slečny Mary Burdenové s reverendem Peterem Sibreem.

Patrick dosedl ztěžka do křesla. Měl pocit, jako by mu někdo vlepil pořádný políček.

Netušil, jak dlouho tam tak seděl. Na Haworth se dávno snesla tma a vikářství se ponořilo do ticha, které se odvážila přerušit až Betty.

Nakoukla opatrně do Patrickovy pracovny. Světlo svíčky ve stříbrném svícnu, který držela, jí přitom nelítostně vykreslilo každíčkou vrásku v povadlé tváři. Prošedivělé vlasy, pečlivě zastrkané pod čepec ozdobený krajkou, připomínaly malá klubka šedivé vlny.

„Ještě jsi nejedl, Patricku. Nechceš, přinesu ti večeři?“ nabízela se ochotně.

Patrick k ní vzhlédl podivně prázdným pohledem.

Tak k tomuhle jsem odsouzený po celý zbytek života, pomyslel si hořce. K oddané staré švagrové, k šesti dětem. A navíc ke starostem o vzpurné farníky, nedělní školu a neutešené poměry v Haworthu vůbec.

„Ne, Betty. Děkuji. Půjdu si raději rovnou lehnout. Nějak se necítím ve své kůži,“ odpověděl jí, ztěžka vstal a zamířil nahoru do ložnice.

Betty usoudila, že to musí být opravdu vážné, protože švagr dnes zapomněl oproti svému zvyku natáhnout i stojací hodiny na podestě.

Betty počkala, dokud nedozněly Patrickovy kroky nahoře v patře, a vrátila se pak do jeho pracovny.

Něco se určitě stalo, pomyslela si. Něco vážného. Ale co asi?

Patrick se jí s tím nesvěřil, a tak se rozhodla, že to zjistí sama. Nečekaných překvapení měla už dost.

Zamířila k jeho psacímu stolu. Elegantní kartičku zahlédla okamžitě. Zběžně přelétla pohledem svatební oznámení.

Co na tom, že si jistá Mary Burdenová vzala nějakého pana Sibreeho, pomyslela si. Tohle přece nemohlo Patricka natolik vyvést z míry.

Užuž se s pocitem studu a trapnosti, že nahlíží do cizího soukromí, chystala odejít, když zahlédla na zemi pohozený dopis. Byla to odpověď Mary Burdenové na Patrickovo první psaní.

Betty si ji se zájmem přečetla a pocit trapnosti a studu z ní vmžiku vyprchal.

„Tak tohle se tu odehrávalo, a jako obvykle za mými zády,“ hlesla tiše a nechala dopis zase spadnout na podlahu.

Opět se zadívala na svatební oznámení. *Burdenová, Mary Burdenová!* To jméno jí bylo nějak povědomé. Náhle se jí vybavila sestřina dávná slova o Patrickově prvním zasnoubení. Mary Burdenová, tak se jmenovala ta Patrickova zhrzená snoubenka. Teď to Patrickovi podle všeho vrátila i s úroky.

Betty se neubránila škodolibé radosti. Ještě chvilku se svatebním oznámením se zalíbením kochala.

„Dobře ti tak!“ řekla pak tiše. „To ti patří!“

„Zavolal jsem si tě dnes, Betty, abych tě seznámil se svým pevným rozhodnutím.“ Patrick seděl vzpřímeně za psacím stolem, jako by se chystal přísně promluvit do duše nějaké zbloudilé ovci z haworthské farnosti. „Mým dcerám se musí

dostat dobrého vzdělání. Mimo jiné také proto, aby se jednou dokázaly uživit a postarat se samy o sebe, pokud se neprovádají. Povolání učitelky nebo guvernanky je pro ně jako pro dcery duchovního jedině přijatelné zaměstnání.“

„Jednou se přece vdají. A pak... já nejsem bez prostředků, jak víš. Moje jmění připadne po mé smrti jim,“ namítla Betty překvapeně. Ve své závěti myslela hlavně na neteře. Branwell to bude mít v životě jako muž lehčí a jistě se dokáže snadno zajistit. Péče o tak velkou rodinu ji sice zmáhala, ale najednou si nějak nedokázala představit, že by měly děti odjet do nějaké internátní školy.

„Na manželství se mnohdy spoléhat nedá, jak oba dobře víme,“ odvětil suše Patrick. „Dozvěděl jsem se o novém ústavu pro vzdělávání dcer duchovních. Cowan Bridge se ta škola jmenuje. Právě ji otevřeli. Chci tam poslat nejprve Mariu s Elizabeth a pak Charlottu s Emily.“

„A co Branwell?“

„Jeho vzdělání se ujmu sám.“

„Víš o té škole v Cowan Bridge něco bližšího?“ zeptala se Betty opatrně. „Mnohé z těch výchovných ústavů se netěší zrovna nejlepší pověsti.“

Patrickovi blýsklo hněvivě v očích. „V tomto ohledu se mi dostalo nejednoho dobrého doporučení. Třeba od kuráta Theodora Druryho.“

„Od *toho* Druryho? Od Isabellina bratra? Jako by ses už jednou nespálil!“ nezdržela se Betty zlé poznámky. Nyní však bylo ve hře něco víc než její zraněné city. Šlo o životy jejích neteří. „A vůbec, proč ses rozhodl tak najednou?“

„Měl jsem to udělat už dávno!“ odsekl jí Patrick. „Ale... doufal jsem, že jim namísto toho... přivedu novou matku.“

Betty se uraženě napřímila, jako by ji šlehl důtkami. „Moje výchova jim tedy nestačí?“

Patrick se zarazil. Uvědomil si, že svá neobratná slova musí zmírnit laskavou poznámkou. Opustit ho teď ještě Betty, to by byla úplná katastrofa.

„Tím nechci říct, že ti nejsem vděčný za to, co všechno pro nás děláš, Betty. To mi věř. A někdy si vůbec kladu otázku, co tě vede k tomu, že jsi v Haworthu nakonec zůstala a že se o nás tak obětavě staráš,“ obrátil se k ní s chabým úsměvem. „V Penzance jsi přece měla všechno – dům, rodinu, přátele, mírné podnebí. V Haworthu je počasí kruté a nevlídné, stejně jako lidé.“

Betty na něj pohlédla s těžko skrývaným úžasem. Je možné, aby byl tak tupý? Je možné, že dosud nic nepochopil? To ona by pro něj přece byla ideální životní partnerkou!

V skrytu duše doufala, že mu to dojde alespoň v tuto chvíli. Doufala, že právě teď konečně pochopil, že najde štěstí přímo pod vlastní střechou, když se předtím zbytečně namáhal jinde.

„Ty to doopravdy nevíš, Patricku?“ zeptala se ho s neskrývaným sarkasmem. „Ty na tu otázku doopravdy neznáš odpověď?“

„Jistě, jsou tu děti, a...“ začal poněkud zaskočeně Patrick.

Betty po něm jenom blýskla pohledem, několika ráznými kroky se ocitla u dveří a potom jimi za sebou pořádně práskla.

III.

*„Zemřu-li mladá, vyhnu se mnohému velkému utrpení.“
Charlotte Brontëová, Jana Eyrová*

„Škola v Cowan Bridge se zdá dobrá. A Marii s Elizabeth se tam bude určitě líbit.“

Patrick Brontë věděl, že to říká hlavně proto, aby o tom ujistil sám sebe. A také aby se těmi slovy utěšil. Po dvou nejstarších dcerkách, jedenáctileté Marie a desetileté Elizabeth, se mu totiž už nyní stýskalo.

Betty na to neřekla nic, jen se ještě naposledy vyklonila z bryčky, aby neteřím zamávala.

Dvě dětské postavičky vypadaly ve velké zahradě obklopující školu jaksi ztracené. Maria teď nesměle zatřepala prsty, aby tetě odpověděla na pozdrav, a Elizabeth následovala jejího příkladu.

„Je vidět, že školu právě otevřeli. Všechno je tam nové,“ pokračoval nepřesvědčivě Patrick. A po chvíli ještě dodal: „A je to kousek od Jezerní oblasti. Taková kouzelná krajina to je! Maria s Elizabeth jistě navštíví všechna ta krásná, romantická jezera. Jak už jsem říkal, oběma se tady bude určitě líbit.“

Betty vrhla po švagrovi podezíravý pohled. Výraz *kouzelný* od něj dlouho neslyšela, pokud vůbec. Není si jistý vlastním rozhodnutím, to proto se mi tak vemlouvá, usoudila.

„Nové je pouze jedno přistavěné křídlo,“ namítla. „To ostatní, to jsou jen lepší upravené chalupy! Krásně tu sice může být, ale ten dolík, ve kterém se Cowan Bridge nachází, je vlhký a určitě nezdravý.“ Nakrátko se odmlčela, jako by sbírala odvahu k dalšímu proslovu. Nechtěla Patricka rozhněvat, ale svůj názor na cowanbridgeskou vzdělávací instituci si rovněž nehodlala nechat pro sebe. „Já nevím, Patricku, jestli tohle bylo nejlepší rozhodnutí. Tím myslím poslat Mariu s Elizabeth právě sem, a tak mladé. Ostatní chovanky jsou tam o něco starší. Jsou to ještě děti, měly zůstat doma. Podle mě si tu nezvyknou.“

„Ach Betty! Ty máš pořád něco! Tobě se člověk nezavděčí! V Haworthu podle tebe fouká věčně ledový vítr, a v Cowan Bridge se zase nehne ani stéblo, protože je v dolíku, a je tudíž nezdravý!“ Patrick po těch slovech popleskal švagrovou smířlivě po ruce, neboť si ji nechtěl, nebo spíš nemohl, popudit. Bez její pomoci by děti ani chod domácnosti nezvládl, ne nyní, když bylo jasné, že se podruhé už asi neožení.

Jako by popleskal věrného ohaře, odsoudila Betty v duchu laskavé gesto.

„Nezapomínej, že k nim brzy přibude i Charlotta. A pak, z Haworthu to sem přece není tak daleko – z Keighley sem jezdí dostavník, jak jsem zjistil. Můžeme se za nimi vypravit, kdykoli se nám zlíbí.“

To přece není pravda! Nepustí nás k nim! chtěla Betty vykřiknout, ale náhle jako by ji opustil veškerý bojovný zápal. Škola se totiž pod přísným vedením Williama Caruse Wilsona řídila striktními pravidly, která mimo jiné soukromé návštěvy nepovolovala.

„A mimoto, říkal jsem ti už přece, že za školou v Cowan Bridge stojí mí přátelé, solidní lidé, na které je spolehnutí, jako...“

„Kurát Theodor Drury. Já vím,“ doplnila ho Betty. Na kuráta Druryho a jeho povedenou sestru si vytvořila vlastní názor.

Znovu se vyklonila z bryčky, ale výhled na školu a na neře postávající nerozhodně před ní jí už stačil zakrýt svěže zelený kopec.

Elizabeth se s trhnutím probudila. Netušila, zda ji ze spánku vyburcoval vlastní záchvat kašle nebo Mariin. Možná obojí. Znovu se rozkašlala. Dech jí přitom stoupal od úst v bělostných obláčcích. Rozlehlá ložnice pro chovanky cowanbridgeské internátní školy se ve vybledlém měsíčním světle zdála ještě neútlunější než jindy. Stříbrný svit, který se do ní vléval nevelkými okny, vykreslil na holých prknech podlahy protáhlé bílé obdélníky.

Elizabeth roztrásl chlad. Zachumlala se pod tenkou příkrývku a přitiskla se k sestře Marii, s níž sdílela nejen příkrývku, ale také tuhle nepohodlnou tvrdou postel.

Pan William Carus Wilson, ředitel zdejší vzdělávací instituce pro dcery duchovních, však zastával názor, že na děti musí být od útlého věku přísnost. Ale Elizabeth s Mariou, a nyní také Charlottě s Emily, které sem otec poslal o něco později, se místní režim zdál neúnosný.

Elizabeth zavřela na chvíli oči, aby si přivolala obrázek haworthského vikářství. Tisíckrát v duchu odprosila otce za to, že se jí Haworth zdál pochmurný se všemi těmi hroby obklopujícími vikářství a s věčným větrem, který svištěl od blat a vřesovišť. Byl to domov, útulný a milovaný, kde se mohla spolu s ostatními sourozenci utíkat do fantazijních světů, které si vytvořili, do bájných království a říší, o nichž věděli pouze oni. Do Gondalu, o němž mluvila bez přestání Emily s Annou, a do Angrie, v němž přebýval Branwell s Charlottou.

Tady by se o nich neodvážila ani zmínit.

Chlad se náhle někam vytratil, vystřídal ho horečnatý žár, který se Elizabeth rozlil žilami.

Možná mi ráno nebude vadit ani ta ledová voda, ve které se musíme mýt, napadlo ji.

Ještě chvíli se pokoušela vrátit ve snění do Haworthu, ale příliš se jí to nedařilo, a nakonec se jí opět zmocnil horečnatý spánek s děsivými sny.

„Jez, Charlotto! Sněž všechnu tu ovesnou kaši! Dneska je neděle, víš přece, že musíme na bohoslužbu až do kostela v Tunstallu, a to je odsud dobré dvě míle. Budeš mít hlad, protože se na oběd nevrátíme, a místo toho dostaneme jen kousek chleba,“ nabádala sestru Maria, která měla s průběhem neděle v Cowan Bridge už své zkušenosti. Charlotta s Emily byly ve škole dosud nové, takže mnohdy netušily, co je čeká.

„Tetička Branwellová, o našem otci nemluvě, nám sice vždycky klade na srdce, že se o jídle musí mluvit s úctou, ale tohle je opravdu hnusné!“ Charlotta s odporem odstrčila talíř s připálenou kaší. Učinila tak nicméně nenápadně, aby si jí nikdo nevšiml. Byla tu sice nová, ale jisté zkušenosti s tímto vzdělávacím zařízením už získala. Tělesnými tresty tu nijak nešetřili. „Nespolknu už ani sousto!“

Maria si vyměnila chápavý pohled s Elizabeth, obě se však poté rychle pustily do jídla.

Na cestě do tunstallského kostela sv. Jana Křtitele je zastihl déšť, který krátce přešel ve sněžení, a tak se k sobě Maria, Elizabeth, Charlotta a Emily nyní zimomřivě choulily na tvrdé kostelní lavici, aby se alespoň trochu zahřály. Maria se jen modlila, aby ona nebo Elizabeth opět nedostala záchvat kašle a nepopudila tak pan Wilsona, který hřímal z kazatelny.

Charlotta se snažila nenápadně číst pod úzkým pultíkem pro modlitební knihy časopis *Přítel dětí*, který vydával rovněž pan Wilson.

„Čteš tím velkým nosem, nebo jím teď píšeš?“ sykla za ní starší spolužačka Dorothy. Patřila k těm, kdo si z Charlotty nepřestávaly utahovat pro její krátkozrakost.

Charlotta se otočila a blýskla po ní pohledem. Rozhodla se, že podobné posměšky nadále trpět nebude.

Dorothy se snažila vydržet ten přímý, neuhýbavý pohled, ale nepodařilo se jí to. Po chvíli sklopila zahanbeně zrak.

Charlotta byla sice krátkozraká, ale oči měla krásné, velké a hluboké a vyzářovalo z nich cosi, co v Dorothy probudilo podivnou úzkost hraničící se strachem.

„Má je pomsta, řekl Pán,“ hlesla jen jakoby v sebeobraně.

„Právě,“ odpověděla jí šeptem Charlotta.

A pak se otočila a opět se zabrala do čtení.

„Myslíš, že jsou příběhy v časopisu pana Wilsona pravdivé? Každé děcko je v nich pro sebemenší prohřešek tak přehnaně krutě potrestáno! Duchovní by měl podle mě být laskavý a odpouštějící.“ Charlotta s těmi slovy odložila výchovný plátek distribuovaný panem Wilsonem na nízkou kamennou zídku táhnoucí se za kostelem sv. Jana Křtitele, kam se se sestrami uchýlila v krátké polední přestávce mezi dvěma bohoslužbami. Pršet už našťestí přestalo, a po sněhu už nebylo ani památky. Neduživé zimní slunce trošku prohrálo velké ploché kameny nahoře na zídce. Charlotta se na ni vyhoupla a pak se hladově zakousla do krajíčku chleba se sýrem, který chovanky dostaly k obědu.

Měla jsem poslechnout Mariu a sníst tu nechutnou kaši, pomyslela si s pozdní lítostí. Tatínek Brontě byl sice rovněž přísný, pokud šlo o jídlo, ale do takových extrémů nezacházel.

Charlotta s Emily tu měly pořád hlad, Maria s Elizabeth si na režim možná už zvykly, nebo si na něj spíš přestaly stěžovat.

Maria pokrčila rameny. Ani jí se ty moralizující historky nezamlouvaly, byly ale jistě výchovné. „Možná. Ale podstatné je poslání podobných příběhů a jejich morální ponaučení, že každý hříšný přestupek musí být po zásluze potrestán.“

„A co když se někdo dopustí hříšného přestupku z nevědomosti? Anebo proto, že vlastně sledoval záslužný cíl, ale všechno se nějak zvirtlo?“ namítla Charlotta.

„Nezdá se ti, že se to nějak vylučuje? Tedy myslím ten hříšný poklesek se záslužným cílem?“ zeptala se jí Elizabeth a setřásla si drobečky chleba ze sukně.

„Podle mě má Charlotta pravdu,“ zastala se sestry Emily. „Lidé někdy jednájí v přesvědčení, že konají dobro, i když se jejich počínání může zdát ostatním hříšné. Za daných okolností prostě nedokážou jednat jinak. Jako třeba z velké lásky. Odpustit by se jim v takovém případě mělo.“

„Prosím tě, Emily, co ty můžeš vědět o velké lásce!“ zasmála se Maria, ale její smích přešel v nový záchvat kašle. Teprve po chvíli se jí podařilo ze sebe vypravit: „A vůbec, o takových věcech se nemluví!“

„V tomhle ústavu jistě ne,“ poznamenala suše Charlotta.

Maria se chystala něco namítnout, ale další debatu přerušila učitelka slečna Andrewsová. „Dívky, je nejvyšší čas k návratu! Nechcete přece přijít na kázání reverenda Wilsona pozdě!“

A dívky, vědomy si neblahých konců, které by v takovém případě potkaly neposlušné provinilce v příbězích *Přítele dětí*, se rychle zvedly a rozběhly se do kostela.

Přítel dětí zůstal ležet na zídce, dokud se ho nezmocnil vítr a neodnesl ho daleko do polí za hřbitovem.

